Suliat allaaserineqarneri

Qeqqata Kommunia, 2026

Qeqqata Kommunia

1.1 Tapersersorteqartutsinermut attaveqaateqartitsinermullu aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 5
1.2 Meeqqanut najorteqartitsinermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 7
1.3 Ilaqutariinnut paarsisartunut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 10
1.4 Ilaqutariittut inuussutissarsiutigalugu paarsisartunut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 14
1.4 Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit aammalu Ilaqutariit Illuinut suliat allaaserineqarneri 18
1.5 Qimarnguinnut suliat allaaserineqarneri 20
2. Utoqqarnut suliassaqarfik 24
2.1 Oqilisaassinermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 24
2.2 Ulluunerani ornittakkanut suliat allaaserineqarneri 27
2.3 Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermik aaqqissuussamut suliat allaaserineqarneri 29
2.4 Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri 35
2.5 Sammisassanut neqeroorummut biiliussineq pillugu suliat allaaserineqarneri 41
2.6 Nerisaqartitsisarneq pillugu suliat allaaserineqarneri 43
2.7 Utoqqaat angerlarsimaffiini suliat allaaserineqarneri 44
2.8 Utoqqalinersiat pillugit suliat allaaserineqarneri 50
2.9 Utoqqarnut innarluutilinnullu inissiat tulluarsakkat pillugit suliat allaaserineqarneri 3. Innarluutillit 53
3.1 Ikiuutit aamma najugaqarfinnik pequsersuineq pillugu suliat allaaserineqarneri 54
3.2 Najorteqartitsinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri 56
3.3 Tapersersoqartitsinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri 58
3.4 Oqilisaassinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri 61
3.5 Najukkamik pequsersuineq pillugu suliat allaaserineqarneri 64
3.6 Innarluutilinnut bussit pillugit suliat allaaserineqarneri 66
3.7 Najugaqaqatigiiffiit illersukkat pillugit suliat allaaserineri 69
3.8 Illersukkamik suliaqartitsineq sammisaqartitsinissamullu neqeroorutit pillugit suliat allaaserineri 73

1.1.1 Ataavartumik innersuusseqqinneq ineriartornerlu 76
3.9 Najugaqatigiiffiit pillugit suliamut allaaserinninneq 78
3.10 Ingiallorteqarneq pillugu suliat allaaserineqarnera 81
3.11 Nammineq angerlarsimaffimmi isumassuinerup isumaginissaanut tapersiisarneq pillugu suliat allaaserineri 85
3.12 Isarussanut taperserneqarneq pillugu suliamut allaaserinninneq 89
4. Ikiorsiisarnermut immikkoortortaqarfik 92
4.1 Pisortanit ikiorsiissutit pillugit suliat allaaserineri 92

Aallaqqaasiut

Atugarissaarnermut immikkoortortap iluani innuttaasunut kommunimi tapersiisarnermut aaqqiissutinik ataatsimoorussamik paasinninnermik pilersitsinissamut Qeqqata Kommunia kissaateqarpoq, taamaattumillu tulliuttutigut nassuiaatitaqartunik suliat allaaserinneqarnerinik suliaqarnikuulluni:

- Tapersiissummut inatsisitigut tunngavissaq
- Tapersiinermik pissarsinissamut suut piumasaqaataanersut
- Tapersiissutip siunertaa
- Tapersiissutip annertussusaa
- Tapersiissummut suut malitseqartitsinerunersut

Suliat allaaserinneqarneri kommunimi sulisunit suliassanik malinninnissamut pisussaaffilerneqassapput aammalu inatsisitigut assigiinngitsutigut tapersiissutinik tunniussinissamut ikiuutaassallutik.

Innuttaasut kommunilu imminnut qanoq naatsorsuuteqarfiginissaannut suliat allaaserinneqarnerisigut ersarissarneqassaaq, taamaalillunilu illuatungeriit akornanni pitsaasumik suleqatigiinnissamik qulakkeerinnissalluni.

Atuisunit qupperarnissaat pisariillisarniarlugu aammalu suliat allaaserinneqarneri ujartorfigiuminartunngorniarlugit suliat allaaserineqerneri immikkoortunut assigiinngitsunut agguataagaapput.

Inatsisitigut tunngavigisaq

Kommunip tapersiinermut ikiorsiissutaani assigiinngitsunut inatsisit qaqugukkulluunniit atuuttut ingerlatsivinnut assigiinngitsunut sinaakkusiisarput, tunngaviatigut innuttaasut sullinniakkanut assigiinngitsunut pisinnaatitaaffiinnik illersuinissamut siunertaqarlutik, ilaatigut:

Meeqqat tapersersorneqarnissaanut Inatsisartut inatsisaat nr 20, 26 juni 2017-meersoq.

Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit, Ilaqutariit Illui aamma Qimarnguiit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 26. januar 2024-meersoq.

Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq

Ilaqutariit paarsisartut pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 13, 10. oktober 2019-imeersoq

Utoqqarnik paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 30. oktober 1998-imeersoq

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 32, 26. juli 1994-imeersoq

Utoqqarnik paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaata allangortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 5. december 2008-imeersoq

Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 7. august 2020-meersoq

Pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisartut inatsisaat nr. 6, 20. juni 2022-meersoq.

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut inatsisaat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 41, 6. maj 2025-meersoq.

Inissiat attartortittakkat pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 2, 12. maj 2005-imeersoq

Kommunimi saaffiginniffiusinnaasut

Kommunip pisortatigoortumik mailiatigut qeqqata@qeqqata.glingerlatsivinnut assigiinngitsunut qaqugukkulluunniit allagaqartoqarsinnaavoq.

Kommunip ammanerata nalaanittaaq innuttaasut ornigullutik imaluunniit nuutsitsisarfimmut 70 21 00-ikkut sianerlutik attaveqarnissaminnut periarfissaqarput.

Annertunerusumik paasissutissat kommunip nittartagaanut www.qeqqata.gliserluni pissarsiarineqarsinnaapput

1. Meeqqanut iilaqutariinnullu immikkoortortaq

Ilaqutariinnut meerartalinnut atugassarititaasut pitsanngorsaaviginiarlugit Qeqqata Kommunia anguniagaqarpoq. Tamatumunnga najoqqutassat tassaapput Siumut Inuit Ataqatigiillu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat 2025-2029-mi politikkikkut anguniagassatut ersarissakkat. Tamatuma saniatigut meeqqanut ilaqutariinnullu immikkoortortami kommunip peqqissutsimut atugarissaarnikkullu pilersaarutaanut Qeqqata Kommuniani Peqqinnermut Atugarissaarnermullu Akisussaaqatigiittamut ilapittuutaavoq.

Qinigaaffimmi politikkikkut pingaartitanut naapertuuttunngortitsilluni 2026-mi ukiap ingerlanerani kommunip meeqqanut inuusuttunullu politikkiata nutarsarneqarnissaa anguniagaavortaaq.

Tulliuttutigut kommunimi meeqqanut/inuusuttunut ilaqutariinnullu tapersiinissamut neqeroorutaanut suliat allaaserineqarneri atuarneqarsinnaapput.

1.1 Tapersersorteqartutsinermut attaveqaateqartitsinermullu aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Meeqqamut taassumalu ilaqutaanut isumassuisunulluunniit tapersersorteqartitsineq aamma inuttut attaveqaateqartitsineq**
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. Juni 2017-imeersumi § 22
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Tapersersortaasup attaveqaataasullu angerlarsimaffimmi angerlarsimaffiullu avataani, siunnersuinikkut tigussaasutigullu ikiuinikkut, ilaqutariit ataatsimut tapersersussallugit suliassaraa.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Tapersersortaasumik attaveqaataasumillu tunniussineq innersuussinikkut pisarpoq. Atugarissaarnermut immikkoortortami oqartussatut sullissisoq tapersersortinut ataqatigiissaarisuni akisussaasumut innersuussummik immersukkamik iliuusissatullu pilersaarummik tunniussisarpoq. /Immikkoortortami aqutsisoq aalajangiinissamut piginnaatitaavoq:

4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaanni kapitali 7 malillugu ikiuutinik tigusisartuusut, ilaqutariit imaluunniit meeqqat inuusuttullu.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Meeqqat pisinnaatitaaffiisa qulakkeernissaat kiisalu meeqqat inuuniarnermikkut atugarliortut imaluunniit immikkut pisariaqartitsisut ukioqatitik assigalugit inuttut ineriartornissaminnut, ingerlalluarnissaminnut, peqqissuunissaminnut aammalu inersimasutut inuunerminni nammineersinnaalernissaminnut periarfissaqarnissaat tapersersuinikkut siunertaavoq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Tapersersortaasoq attaveqaataasorlu ilaatigut imaaliorsinnaavoq: 1. Meeqqat ineriartorneranut, atuarneranut, ilinniarneranut allanulluunniit tungatillugu tigussaasut pillugit siunnersuineq 2. Meeqqap, ilaqutaasut isumassuisuusulluunniit pisariaqartitaat apeqqutaatillugit inuttut qanimut ikiuisinnaalluni.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Ilaqutaasut aamma tapersersortaasoq attaveqaataasorlu naligiillutik naapittassapput, aammalu akuersaartumik pissuseqartumik. Ilaqutariit nukissaasa ineriartornissaanik aammalu pitsaasumik sammiveqalersinnaanermut sulisoqassaaq.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	-
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Tapersersortaasoq attaveqaataasorlu isumaginninnermi sulinermi tunuliaquteqarpoq, misilittakkamik imaluunniit ilinniakkamik attuumassuteqaraluarpalluunniit.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik

12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Meeqqamut iliuusissatut pilersaarummi anguniagassatut aalajangersakkat aammalu malitseqartitsineq pillugu inatsisitigut piumasaqaataasut attuumassuteqartut malillugit sullissinermi malitseqartitsisoqassaaq.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Sullinneqarnermut nammineerluni akiliisoqassanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

1.2 Meeqqanut najorteqartitsinermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Meeqqanut najorteqartitsineq**
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. Juni 2017-imeersumi § 44.
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Kommunalbestyrelsip suliamik suliarinninneranut atatillugu meeqqap ikiorserneqarnissaanut suliniuteqarnermik aallartitsinermi, meeqqap meeqqanut najortimik tapersersorneqarnissaanut neqeroorneq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi

	Meeqqamut najortimik toqqaanermi angajoqqaatut oqartussaassuseqartumit akuersissummik pinissaq piumasaqaataanngilaq.
4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Meeqqat angajoqqaatut oqartussaassusilimmit akuerineqanngitsumik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut, tak. § 28, meeqqamut najorteqartitsisoqassaaq. § 27 naapertorlugu Angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut meeqqanut najorteqartinneqarnissamut neqeroorfigineqassapput. Isumaliuutersuutigineqarpat angerlarsimaffiup avataanut ulloq unnuarlu paaqqinniffinni immikkoortortanut matoqqasunut inissiisinnaanissaq imaluunniit inissiisoqareersimappat meeqqanut najorteqartitsisoqassaaq.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Suliamik suliarinninnermi meeqqat pisinnaatitaaffii malinneqarneri aammalu meeqqap tusaaneqarnissaanut meeqqanut najorti qulakkeerinneqataassaaq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Meeqqanut najortip isumaginninnerup iluani ilisimasallip qulakkiissavaa: - Sullissinerup ingerlanerani tamani meeqqap pisinnaatitaaffii malinneqartut - Meeqqap isumaata saqqummiunneqarnissaa - Meeqqap naammagittaalliuuteqarsinnaaneranik siunnersorneqarnissaa.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Meeqqanut najorti meeqqamik ikiuissaaq, suliap ingerlanneqarnerani pisinnaatitaaffiisa malinneqarnissaanik aammalu suliamut tunngatillugu meeqqap tusaaneqarnissaanik peqataassalluni.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	-

9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Meeqqanut najorteqatigiit, Najorti - https://najorti.gl/.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Meeqqanut najorti suliatigut immikkut meeqqanut tunngasunik ilisimasaqassaaq imaluunniit meeqqanut najortitut pikkorissarsimassaaq. Inuk isumaginninnermut siunnersortitut, perorsaasutut, politiitut imaluunniit inatsisilerituutut, meeqqanut isumaginninnikkullu immikkoortortap iluani misilittagaqartuuppat, meeqqanut najortitut pikkorissarnissamut piumasaqaat pinngitsoortinneqarsinnaavoq. Meeqqanut najorti meeraq pillugu suliamik ingerlatsinermut sullissisuuguni imaluunniit sullissisuusimaguni, suliamut atatillugu ikiuussinnaanngilaq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Kommunalbestyrelsip suliamik ingerlatsineranik malinnaasussamik meeraq meeqqanut najortimik neqeroorfigineqassaaq.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Meeqqat tapersersorneqarnissaanut inatsimmi § 44-tigut aalajangersakkat naapertorlugit Kommunalbestyrelsi suliamut meeqqanut najortimik piniaruni/aaqqissuussiguni, meeqqanut najortimut ajunngitsorsiassat kommunalbestyrelsimit akilerneqassaaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33

	E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

1.3 Ilaqutariinnut paarsisartunut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Ilaqutariit paarsisartut**
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Ilaqutariit paarsisartut pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 13, 10. oktober 2019-imeersoq Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. Juni 2017-imeersumi § 27, § 28 aamma § 37. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq.
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Meeqqap ilaqutariinnut paarsisartunut inissinneqarnikup peqqissusaa, atugarissaarnera ineriartorneralu qulakkeerniarlugu, naammattumik isumassorneqarlunilu, nakkutigineqarlunilu tapersersorneqassasoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi / Fagchef aalajangiinissamut piginnaatitaavoq
4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq naapertorlugu, meeqqat 18-it inorlugit ukiullit tapersersorneqartut.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Meeqqap kialluunniit alliartorneranut uku aallaavigalugit peqataassaaq: 1) Atugarissaarnissaanut, peqqissuunissaanut ineriartornissaanullu 2) Toqqissisimanartumi isumassuinikkut avatangiiseqarnissaanut, 3) Inersimasunut, ilaquttanut inuttullu attaveqartarfiinut toqqissisimanartumik aalajaatsumillu attassuteqartuarnissaanut 4) Inersimasutut nammineersinnaassuseqarluni inuunerup angujartornissaata ilinniarnerani inuttullu ineriartornerani sinaakkuteqarluarnissaanut

6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq naapertorlugu ilaqutariinnut paarsisartunut inissiineq. Angerlarsimaffiup avataanut inissiisoqannginnermi kommunalbestyrelsip ilaqutariinnut paarsisartunut isumaqatigiissut suliaralugulu atsiussavaat, tassani paarsinermi ajunngitsorsiat, soorlu immikkut aningaasartuutit, atorunnaarsitsinissamut malittarisassat, meeqqap suleqatigineqarnera allallu naassuiaateqarluni. Ilaqutariit paarsisartut ilaqutariinnut paarsisartunut isumaqatigiissutip siulliup akuersissutigineqarneranut atatillugu ilaqutariittut paarsisartuuneq pillugu tunngaviusumik pikkorissartinneqassapput. Ilaqutariit paarsisartut kommunalbestyrelsimiit malitseqartitsinissamik peqataaffigisassaminnik neqeroorfigineqassapput. Ammattaaq kommunalbestyrelsi ilaqutariit paarsisartunut suliassatigut naapertuuttumik, pisariaqartutigut imaajaasinnaanermik, suliatigullu tapersersuinissamik neqerooruteqassaaq, ilaqutariit paarsisartut peqataaffiginissaannut pisussaaffigisaannik. Kommunalbestyrelsi nerisassarsiutissanik, kaasarfimmiussanik atisassarsiutissanillu ilaqutariinnut paarsisuusunut, meeqqap pilersorneqarneranut atugassanik tunniussaqartassaaq. Kommunalbestyrelsip ilanngullugu paaqqinninnersiutisiassat ilaqutariit paarsisartunit akissarsiarineqartussat aamma akilissavai. Akissarsiat annertussusaat meeqqap/inuusuttup angerlasimaffiup avataanut inissinneqartup nakkutigineqarnissamik

	isumassorneqarnissamillu pisariaqartitsinera aallaavigalugu allanngorarput.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	1) §§ 20-21 malillugit paaqqinninnersiutisiassat, 2) aningaasartuutaasinnaasut immikkut ittut allat, 3) taamaatitsinermut malittarisassat, 4) sillimmasiinermut tunngasut, 5) meeqqap inuusuttulluunniit suleqatigineqarnissaa, 6) suliatigut tapersersuineq, 7) nakkutilliineq, siunersiueqatigiittarneq ilinniartitaaneq, aamma 8) sulinngiffeqartarneq.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Nammineerluni akiliuteqartoqanngilaq
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Ilaqutariit paarsisartut.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Ilaqutariit paarsisartut ilaqutariittut paarsisartutut akuersissummik peqarunik aatsaat meeqqamik inuusuttumilluunniit tigusisinnaallutillu paarsaqarsinnaapput. Ilaqutariittut paarsisartutut akuersissummik pinnginnermi, ilaqutariit meeqqap inuusuttulluunniit tapersersorneqarnissamik, isumassuinermik nakkutigineqarnissamilluunniit pisariaqartitsineranik pitsanngoriaartitsisinnaasuseqarnerat kommunalbestyrelsimit misissorneqaqqaassaaq. Ilaqutariit paarsisartut ilaqutariittut paarsisartuuneq pillugu tunngaviusumik pikkorissartinneqassapput kiisalu malitseqartitsinissamik peqataaffigisassaminnik neqeroorfigineqassallutik. Ilaqutariinni qinnuteqartuni ataatsimut pissutsit pillugit misissuinermi, kommunalbestyrelsi ilaqutariit iluanni 15-iniit qummut ukiullit pillugit meeqqanik pinerliisimannginnermut aamma pineqaatissinneqarsimannginnermut uppernarsaatinik piniassaaq. Kommunalbestyrelsimit misissuinermut atatillugu aamma aanngajaarniutinik atuisimanermut misissuinissap ingerlanneqarnissaa aamma suliarineqassaaq.

11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Kommunalbestyrelsi meeqqat inuunerminni atugarisaannik nakkutilliissaaq. Nakkutilliineq ornigunnikkut paasiniaanikkullu ingerlanneqartassaaq, taamaalilluni kommunemi meeqqamik ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisumik sapinngisamik siusissukkut kommunalbestyrelsi ilisimaarinnilerniassammat. Kommunalbestyrelsi kommunimi ilaqutariinnik paarsisartunik paasissutissiisumik ingerlatsinermik isumaginnittuussaaq. Paarsisuunissamut akuersissummi piumasaqaatit atuukkunnaarsimappata, kommunalbestyrelsi paarsisinnaanermik akuersissummik utertitsinissamik aalajangiisinnaavoq. Isumaginninnikkut misissuinermi ajornartorsiutinut paasineqartunut tunngatillugu tapersersuinissakkut pingaarnertut anguniakkat naapertorlugit meeqqap ingerlalluarneranut ineriartorneranullu atatillugu iliuusissatut pilersaarummi ersarissunik anguniagalersugaanera ikiorsiinerup sivisussusissaanut apeqqutaavoq. Ikiorsiinissamik suliniuteqarnerit, kommunalbestyrelsi suliniuteqareernermi malitseqartitsinissamik aallartitsisoqarnissaanik aalajangiinngippat, meeraq 18-inik ukioqalerpat unitsinneqassapput.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Meeqqamik inuusuttumilluunniit ilaqutariinnut paarsisartunut inissiineq, perorsaaneq isumassuinerlu eqqarsaatigalugit ilaqutariinnut paarsisartunut immikkut perorsaanikkut isumassuinikkullu suliniarnartuuppat paaqqinninnersiutit naalakkersuisoqarfimmit annertussusilerneqartut 700 pct-it tikillugit qaffanneqarnissaat kommunalbestyrelsip aalajangersinnaavaa, tak. imm. 2.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq:

	Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

1.4 Ilaqutariittut inuussutissarsiutigalugu paarsisartunut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Inuussutissarsiutigalugu ilaqutariit paarsisartut**
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. Juni 2017-imeersumi § 27 § 28 aamma § 37. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq. Ilaqutariit paarsisartut pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 13, 10. oktober 2019-imeersoq.
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Meeqqap ilaqutariinnut paarsisartunut inissinneqarnikup peqqissusaa, atugarissaarnera ineriartorneralu qulakkeerniarlugu, naammattumik isumassorneqarlunilu, nakkutigineqarlunilu tapersersorneqassasoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi Meeqqanut Ilaqutariinnullu Atugarissaarnerup immikkoortuata ataani Meeqqanut Ilaqutariinnullu immikkoortortami Fagchef-i meeqqamik inuussutissarsiutigalugu ilaqutariinnut paarsisartunut inissiinissamik innersuussisinnaatitaavoq. Angajoqqaat akuersiteqqaarnagit inissiisoqartillugu suliaq Suliassaqarfiit Assigiinngitsut Suleqatigiiffiannut kiisalu Atugarissaarnermut Ataatsimiititaliamut saqqummiunneqassaaq.

4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnikut, isumaginninnermilu misissuinermi meeqqap ilaqutariinnut paarsisartunut inissinneqarnerani peqqissusaanik, atugarissaarneranik ineriartorneranillu pitsaanerusumik qulakkeerneqarnissaa naliliiffigineqarpat, takuuk §45. Meeraq tarnimigut nappaatilik, sumiginnagaq imaluunniit tarnimigut timimigulluunniit annertuumik innarluutilik tamatigut inuussutissarsiutigalugu ilaqutariinnut paarsisartunut inissinneqartarpoq. Arlalitsigut meeraq ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut imaluunniit kommunip aaqqissuussaanik ilaqutariinni paarsisartuni inissinneqarnissaminut piukkunnarneq ajorpat.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Meeqqap kialluunniit alliartorneranut uku aallaavigalugit peqataassaaq: 1) Atugarissaarnissaanut, peqqissuunissaanut ineriartornissaanullu 2) Toqqissisimanartumi isumassuinikkut avatangiiseqarnissaanut, 3) Inersimasunut, ilaquttanut inuttullu attaveqartarfiinut toqqissisimanartumik aalajaatsumillu attavissaqartuarnissaanut 4) Inersimasutut nammineersinnaassuseqarluni inuunerup angujartornissaata ilinniarnerani inuttullu ineriartornerani sinaakkuteqarluarnissaanut
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Meeqqat ataasiakkaat nakkutigineqarnissamik isumassorneqarnissamillu pisariaqartitsinerat malillugu annertussusaa allanngorarpoq. Kommunalbestyrelsip meeqqat inuusuttuaqqallu inuussutissarsiutigalugu ilaqutariinnut paarsisartunut inississinnaavaat, meeqqat inuussuttuaqqalluunniit: • Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut inissinneqarnissaminnut piukkunnanngippata • Katsorsartariaqavissorpata • Timimikkut tarnimikkulluunniit innarluuteqarpata.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Inuussutissarsiutigalugu ilaqutariit paarsisartut meeqqamut ilaqutariinnut inissinneqarnikumut isumassuillutillu nakkutiginnissapput, taamatullu aamma minnerpaamik ilaqutariit paarsisartuni ataaseq isumaginninnikkut

	assigisaanilluunniit misilittagaqassalluni. Inuussutissarsiutigalugu ilaqutariittut paarsisartuuneq inuussutissarssiutaavoq tamakkiisoq, tassa isumaqarpoq ilaqutariit paarsisartut ulloq unnuarlu saaffigineqariaannaasussaapput. Ilaqutariit paarsisartut arlaat isumaginninnikkut assigisaanilluunniit ilinniarsimasuusoq, piffissami meeqqap paarineqartup meeqqalluunniit paarineqartut ulluunerani paaqqinnittarfimmiinneranni atuarneranniluunniit/ilinniarneranniluunniit taamaallaat allamik inuussutissarsiutigalugu suliffeqarsinnaavoq. Meeqqap imaluunniit inuusuttup inissinneqannginnerani, paarsisuunissamut akuersissummik allagartaqartoqaqqaassaaq kiisalu ilaqutariit paarsisartut akuersisinneqaqqaassallutik. Meeqqat ilaqutariinni paarsisartuniittut pillugit immikkut paarsisuunissamut akuersissummik allagartaqartoqassaaq, aatsaallu meeqqap paaqqutarineqarnissani iluaqutigissappagu tunniunneqassalluni. Paarsisuunissamut akuersissut tunniunneqartinnagu ilaqutariit paarsisartut meerai meeqqanik allanik paarsaqarneq pissutigalugu arlaatigut artorsannginnissaat anguniarlugu misissuisoqassaaq. Illuatungaatigullu meeqqap paarsarineqartup isumassorneqarnissamut paaqqutarineqarnissamullu immikkut pisariaqartitsineranut ajattuinnginnissaq qulakkeerneqassalluni.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	-
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Ilaqutariit paarsisartut.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	• Ilaqutariit paarsisartut Qeqqata Kommuniani aalajangersimasumik najugaqassapput • Ilaqutariit paarsisartut angerlarsimaffiat meeqqamut tulluartuussasoq peqqissutsimullu ajoqusiinani • Ilaqutariit paarsisartut angerlarsimaffiat meeqqamut toqqissisimanartuussasoq

	• Ilaqutariit paarsisartut iluanni inooqataanikkut pissutsit ersarissuussasut. • Ilaqutariit paarsisartut namminneq meeraat paarsaallu tamanut iluaqutaasumik imminnut attaveqaqatigiilluassasut. • Ilaqutariit paarsisartut namminneq ajornartorsiutitik suliarisinnaassagaat • Ilaqutariit paarsisartut meeqqanik inooqataanikkut imaluunniit peroriartornerminni ajornartorsiutilinnik sullissisinnaanissaminnut nukissaqassasut. • Ilaqutariit paarsisartut paarsartillu akaareqatigiissasut • Ilaqutariit paarsisartut attaveqaataat aalajaatsuussasut • Minnerpaamik ilaqutariit paarsisartoq ataaseq isumaginninnikkut tunuliaquteqassasoq assigisaanilluunniit misilittagaqassasoq. • Kommunalbestyrelsip qinnuteqartut ilinniarsimanngitsut ukiorpassuarni meeqqerivinni, sunngiffimmi ornittakkani, ulloq unnuarlu meeqqanut inuusuttunullu paaqqinnittarfinni kiisalu innarluutilinnut ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisimasutut uppernarsarneqarsinnaasumik misilittagallit akuerisinnaasarpai. • Illoqutigiit najugaqartut 15-ileereersimasut pinerlussimannginnermut uppernarsaataat. • Peqqinnermut uppernarsaat.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Kommunalbestyrelsi meeqqat inuunerminni atugarisaannik nakkutilliissaaq. Nakkutilliineq ornigunnikkut paasiniaanikkullu ingerlanneqartassaaq, taamaalilluni kommunemi meeqqamik ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisumik sapinngisamik siusissukkut kommunalbestyrelsi ilisimaarinnilerniassammat. Kommunalbestyrelsip kommunimi ilaqutariinnik paarsisartunik paasissutissiisumik ingerlatsinermik isumaginnittuussaaq.

	Paarsisuunissamut akuersissummi piumasaqaatit atuukkunnaarsimappata, kommunalbestyrelsi paarsisinnaanermik akuersissummik utertitsinissamik aalajangiisinnaavoq. Isumaginninnikkut misissuinermi ajornartorsiutinut paasineqartunut tunngatillugutapersersuinissakkut pingaarnertut anguniakkat naapertorlugit meeqqap ingerlalluarneranut ineriartorneranullu atatillugu iliuusissatut pilersaarummi ersarissunik anguniagalersugaanera ikiorsiinerup sivisussusissaanut apeqqutaavoq. Ikiorsiinissamik suliniuteqarnerit, kommunalbestyrelsi suliniuteqareernermi malitseqartitsinissamik aallartitsisoqarnissaanik aalajangiinngippat, meeraq 18-inik ukioqalerpat unitsinneqassapput.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Kommunalbestyrelsip isumaqatigiissutit atuuttut naapertorlugit inuussutissarsiutigalugu ilaqutariit paarsisartut akissarsitittassavai.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

1.4 Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit aammalu Ilaqutariit Illuinut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit.**
1. Sullissinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit, Ilaqutariit Illui aamma Qimarnguiit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 26. januar 2024-meersoq.

	Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. Juni 2017-imeersoq
2. Pisariaqartitat sorliit ikiorsiinermi matussuserneqartarpat?	Meeqqanut, inuusuttunut ilaqutariinnullu, tassunga ilanngullugit ilaqutariinngulersut, meeqqat inuusuttullu inuttut atugarliortut imaluunniit immikkut pisariaqartitaqartut immikkut qitiutillugit suliaqarfiit assigiinngitsut akornatigut siunnersuisarneq, ilitsersuineq katsorsaanerlu. Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu meeqqap inuusuttulluunniit angerlarsimaffittut kommunerisaani suliat pillugit sullissisunut siunnersuineq ilitsersuinerlu. Meeqqap inuusuttulluunniit angerlarsimaffittut kommunerisaani suliamik nalilersuinermi, misissuinermi qulaajaanermilu Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit sullissisoq ikiussavaat.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	kommunimi ingerlatsivik. Innuttaasunut innersuunneqarsimanngitsunut Ilaqutariinnut Kiffartuussiviit ikiuigasuarnissamut neqerooruteqassapput.
4. Kikkut ikiorserneqarsinnaappat?	Ilaqutariit, meeqqat inuusuttullu kommunip ingerlatsivianit innersuunneqarsimasut kiisalu innuttaasut innersuunneqarsimanngitsut ikiuigasuarnikkut ammasumillu siunnersuinikkut.
5. Ikiorsiinermi suna siunertaava?	Ilaqutariinnut, meeqqanut inuusuttunullu immikkut pisariaqartitsisunut, ulluinnarni immikkut tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisunut tapersersuineq.
6. Ikiorsiineq qanoq annertutigiva?	Ilaqutariinnut Inerisaaviit minnerpaamik tullinnguuttunik neqerooruteqassapput: 1. Ilaqutariinni aqqutissioqatigiinneq. 2. Aqqutissiuinertalimmik ilaqutariinnik katsorsaaneq. 3. Naartusunut atugarliortunut angajoqqaanullu marluk inorlugit ukiulinnik qitornalinnut siusissukkut iliuuseqarneq. 4. Oqaloqatiginnittarnikkut katsorsaaneq. 5. Siumoortumik piffissamik inniminneeqqaarani innersuussinermilluunniit

	piumasaqaatitaqanngitsumik oqaloqatiginninnikkut ammasumik siunnersuineq. 6. Ikiuigasuarneq.
7. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqarsinnaappat?	Siuliiniittoq takujuk.
8. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqanngillat?	-
9. Kina ikiorsiisuua?	Ilaqutariinnut Inerisaavik.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit, Ilaqutariit Illui aamma Qimarnguiit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaani § 5 naapertorlugu Ilaqutariinnut Inerisaaviit suliassaqarfiinik naammassinnissinnaasunik aalajangersimasunik sulisoqassapput.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Ikiorsiineq qanoq malinnaaffigineqartarpa?	Ilaqutariinnut Inerisaaviit kommunimilu ingerlatsivik
13. Ikiorsiineq qanoq akeqarpa?	Ikiorsiineq akeqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik, Postboks 689, 3900 Nuuk, oqarasuaat 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

1.5 Qimarnguinnut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Qimarnguiit**

1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sullissiviit, Ilaqutariit Illui aamma Qimarnguiit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 7, 26. januar 2024-meersoq
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Arnanut aammalu meerartaqarpat, tarnikkut timikkulluunniit persortagaasimasunut persortarneqarnissamulluunniit sioraasaarneqarsimasunut najugaqartitsineq
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Sullissisoq
4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Arnat ilaquttaminnit inooqatiminnilluunniit timikkut tarnikkullu persuttagaasimasut, persuttaanissamik assigisaannilluunniit sioorasaarneqarsimasut sullinneqarsinnaapput. Arnat meeqqatik ilagalugit qimarnguimmi najugaqarsinnaapput. **Arnat sakkortuumik erloqinartorsiornerminni persuttaaneq peqqutaalluni, qimarnguimmi inissaqarpat inisimasinnaapput. Arnat oqaloqateqarnerup tungaatigut ikiorserneqartuaannarsinnaapput.** Arnat ilungersunartumik tarnimikkut nappaatillit, angerlarsimaffeqanngitsut, aanngajaarniutinik pinngitsuuisinnaanngitsut sunnertisimasulluunniit, imaluunniit inermisasut ukiuisa ataani ukiullit qimarnguimmiissinnaanngillat.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Arnat kiisalu meeraasa tarnikkut imaluunniit timikkut persuttarneqarsimasut, sioorasaarneqarsimasulluunniit utaqqiisaasumik najugaqarfigigallassagaat siunertarineqarpoq. Kiffartuussinerup saniatigut arnat inisimasut siunnersornissaanik, ilitsersornissaanik katsorsaanissamillu tunniussinissaq siunertaavoq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Inissaqartitsinerup saniatigut aamma arnat pisariaqarnerpaanik aallartitsissutissamik neqeroorfigineqartarput, soorlu nerisassat, eqqiluisaarnermullu atortut il.il. Taassuma saniatigut Qimarnguik siunnersuinermik, aqqutissiuinermik katsorsaanermillu neqerooruteqarsinnaavoq. Arnat qimarnguimmiittut tamarmik siunnersuinermik, aqqutissiuinermillu neqeroorfigineqartarput, makkuninnga:

	• Inuunermi inissisimanerup, meeqqat, aappariinneq, timikkut illersorneqarneq imaluunniit allatigut ikiorserneqarnissamut qulaajaanissamut tapersersorneqarneq. Arnat Qimarnguimmiittut tamarmik katsorsarneqarnissamik neqeroorfigineqartarput, ilaatigut tulliuttutigut: • Ikiuigasuarneq, oqaloqatiginnilluni katsorsarneqarneq, tapersersoqatigiit aammalu sakkortuumik nalaataqarsimanermut katsorsartinneq. Qimarnguik meeqqanut/qatanngutiigiinnut eqimattanik pilersitsinikuuvoq, tassani uku ilaallutik: • Ataasiakkaanik oqaloqateqarnikkut, anaanamik/meeqqamik oqaloqateqarnikkut kiisalu meeqqanik oqaloqateqarnikkut katsorsaaneq. Qimarnguimmi arnat tamarmik ullormut neqeroorutinik imaluunniit suliniuteqareernermi malinnaavigineqarnermik neqeroorfigineqartarput: • Malitseqartitsilluni oqaloqatigiinneq angerlarsimaffimmilu pulaarneq. 1. Arnat meeqqallu ilagineqartut qimarnguimmi najugaqarsinnaapput **sapaatit akunneri pingasukkaarlugit**. Arnaq meeqqallu ilagineqartut nakuuserfigiteqqinnissamut annertuumik navianartumiinnerinik nalilerneqarpat, immikkut ittuni qimarnguivimmi najugaqarnerup sivitsornissaanut periarfissaqarpoq. 2. Qimarnguiviup katsorsaanissamut neqeroorutaa qaammatinik arfinilinnik sivisussuseqarpoq.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Oqaloqatiginnittarnermi arnanut meeqqanullu pitsaanerpaamik ikorfartuisussat suliatigut periutsit atorneqassapput.

	Qimarnguik periuseqarpoq kiffaanngissuseqarnerusumik, taakkulu periuutsit ilisimatuussutsikkut ileqqorissaarnikkullu isumaliuutini periutsit aatsaat toqqammavigineqarsimappata.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Qimarnguivimmut qimarnguivimmiillu assartuussineq tapersersuinermut ilaanngilaq
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Qeqqata Kommuniani Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Qimarnguimmi sulisut isumaginninnermut tunngasunik piginnaasaqarput, misilittakkatigut attuumassuteqartunit imaluunniit ilinniarnikkut attuumassuteqartunit piginnaasarilikkat.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	1. Inisimaneq unissimappat suliniuteqareernermi ulluunerani neqeroorutit imaluunniit malinnaavigineqarneq neqeroorutigineqartarput. 2. Katsorsaneqartunut sullissisoq imaluunniit ingerlatsisut allat attuumassuteqartut peqatigalugit ingerlaavartumik malitseqartitsilluni oqaloqatiginninnerit ingerlanneqartarput.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	1. Inersimasumut ataatsimut ullormut 75 koruunimik nammineq akiliutissartaqarpoq. Meeqqat akeqanngillat. 2. Arnanut katsorsarneqarnissaminnut innersuuneqarsimasunut nammineq akiliutissartaqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl

	www.aua.gl

2. Utoqqarnut suliassaqarfik

Qeqqata Kommunia innuttaasunut tamanut qanorluunniit ukioqaraluarpata ingerlalluarfiussaaq aammalu ineriartornissamut, ataatsimoornissamut, sammisaqarnissamut il.il. periarfissaqarfiulluni sumiiffiussaaq.

Piffissami matumani kommuni utoqqarnut politikkimik suliaqarpoq, taannalu immikkoortumi ineriartoqqinnissamut najoqqutassatut atugassaq aammalu kommunimi sulisunut sulinermi sakkussatut atugassaassalluni.

Utoqqarnut immikkoortumut suliat allaaserineqarneri tapersersuinissamut aaqqiissutit ilaannik nassuiaavoq, tapersersuinerit kommunitsinni nuannersumi utoqqarnut siusinaartumillu pensionisialinnut anguneqarsinnaasut.

2.1 Oqilisaassinermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Oqilisaassinermut aaqqiissut**
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq.
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Oqilisaanneqarnissamut pisariaqartitsineq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisartut innersuussisussaatitaapput, suliaminnullu tunngasumik naliliinerat pingaaruteqartuulluni. Innuttaasut Qeqqata Kommuniani najugallit napparsimmavimmit angerlartinneqarnerisa kingorna pisariaqartitsinerlu naapertorlugu oqilisaanneqarlutik inissinneqarnissamut innersuunneqarsinnaapput.

4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Pensionisiallit inersimasullu innarluutillit Qeqqata Kommuniani najugaqartutut nalunaarsorsimasut, ataani allassimasut malillugit atugaqartut: - Paaqqutarineqarallarnissamut pisariaqartitsisut - Napparsimmavimmit angerlarsimaffimmut ikaarsaariarnermi ikorfartorneqarnermik pisariaqartitsisut - Piginnaanngorsaqqinnissamut periarfissaqartut - Innutaasoq kisimiilluni angerlarsimaffimmini najugaqaannarsinnaanera pillugu qulaajaasoqarnissaanut pisariaqartitsisoq - Piffissap ilaani oqilisaaffigineqarnissamik pisariaqartitsisoq, innuttaasoq napparsimanermini aappaminik ulluinnarni pinngitsuuisinnaanngimmat taamaammat kisimiilluni angerlarsimasinnaanngitsoq - Najukkamigut ajornartorsiuteqartoq taamaammat angerlarsimaffimminiiginnassappat illersorneqarsinnaanngitsoq iluarsiissutissallu allat ajornarpata
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	- Innuttaasoq angerlarsimaffimminiiginnaqqullugu. - Innuttaasoq sapinngisamik imminut ikiorsinnaalissasoq - Napparsimmavimmut unittarnerit uneqattaarnerillu pinaveersimatinneqassaat - Allamik iliuuseqarnissaq ajornartillugu aappaasoq inooqataasorluunniit utaqqiisaagallartumik oqilisaavigineqassasoq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Pineqartumut iliuusissatut pilersaarut aallaavigalugu ikiorsiisoqartarpoq aammalu inummiit inummut annertussusaa nikerartarluni.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	- Suleqatigiiaat suliatigut ataatsimut naliliinerat - Nammineq angerlarsimaffimmi najugaqaannarsinnaanissaq siunertaralugu inunnut ataasiakkaanut anguniakkat - Suleqatigiiaat piginnaanngorsaanermik suliniuteqaqatigiinnerat - Inuussutissatigut suliniuteqarneq - Nakorsaatinik atuinermik nalilersuineq

	- Avatangiisit toqqissisimanartut - Paaqqutarinninneq tapersersorneqarnerlu - Inuussutissaqartitsilluarneq
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	- Napparsimmavimmi uninngareernermi sungiusaqqinneq - Nakorsamit katsorsarneqarneq - Napparsimmavimmi katsorsarneqarneq - Tarnikkut qulaajaaffigineqarneq
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Maniitsumi aamma Sisimiuni utoqqaat angerlarsimaffii, Atugarissaarnermut Immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Peqqissaasoq, isumaginninnermut aamma peqqinnissamut ikiorti, peqqinnissamut ikiorti, isumaginninnermut ikiorti ilinniarsimanngitsullu. Sulisut ilinniarsimasut amerlanerunissaat anguniarneqassaaq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Uninngagallarnerup kingorna, innuttaasup nammineq najugaqarnermini anguniakkani angusimanerai sulisut naliliissapput.
13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ikiorsiineq akeqanngilaq, akigititaasulli malillugit ullup aallartiffia aallarnerfigalugu nerinermut akit atuuttut malillugit akiliisoqartassaaq. Akiliut utoqqalinersianit akilerneqartassaaq. Inummut imminermut eqqiluisaarnissamut atugassat innuttaasup nammineerluni akilissavai.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33

	E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.2 Ulluunerani ornittakkanut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	Ullukkut ornittagaq
1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Utoqqarnik paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 30. oktober 1998-imeersoq Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 7. august 2020-meersoq
2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Pensionisialinnut imaluunniit inunnut innarluutilinnut namminneq angerlarsimaffimminnit aninissamut nukissaqanngitsunut ataatsimuualaarnernut sammisassanullu peqataatinneqarnissaannut periarfissaq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisartut innersuussisussaatitaapput, suliaminnullu tunngasumik naliliinerat pingaaruteqartuulluni.
4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut: - Siusinaartumik pensionisiallit utoqqalinersiallillu ataatsimuualaarnernut sammisassanullu peqataanissaminnut pisariaqartitsisut Ulluunerani sammisaqartitsivimmut innersuunneqarsinnaanermut tullinnguuttutigut nammineersinnaanermut atatillugu makku piumasaqaataapput: - Perusuersartarneq imaluunniit annikitsumik ikiorneqartariaqarneq - Nerisaqarnerit (nerisassat ass. aggornissaannut ikiuisoqarsinnaavoq) Tarnikkut allanngorartut innuttaasullu tarnikkut nappaateqarlutik eqqissisimanngitsut ulluunerani sammisaqartitsivimmut piukkunnaateqanngillat

5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	- Innuttaasup angerlarsimaffimminiiginnarsinnaanissaa - Innuttaasut sapinngisamik sivisuumik piumasatik malillugit sammisaqarlutik inuuneqarnissaat. - Kiserliornaveersaartitsineq
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Ulluunerani sammisaqartitsiviit ulluinnarni nal. 10:00 - 14:00 akornanni ammasarput.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Sammisassani assigiinngitsuni peqataanissamut periarfissaqarpoq. Innuttaasoq sammisassanik neqeroorutinut sunniuteqaqataasinnaavoq.
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	- Nakorsaatinik aqutsineq - Timimik sungiusaasumit / pillorissaasumit sungiusartarneq - Peqqissaasut suliaannik suliaqarneq
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Sulisut tassaasinnaapput isumaginninnermi peqqinnissamullu ikiortit, perorsaasut, peqqinnissamut ikiortit, isumaginninnermi ikiortit assigisaanilluunniit isumaginninnermut ilinniagaqartut. Sulisut sapinngisamik amerlanersaasa ilinniarsimasuunissaat eqqumaffigineqarpoq, taamaattorli ilinniarsimanngitsut piffissami sivikinnerusumi ilaatigut taartaasutut atorneqarsinnaallutik.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Minnerpaamik ukiumut ataasiarluni neqeroorutip qanoq naammagisimaarineqarnera pillugu atuisunik sulisut oqaloqatiginnittarput. Ilutigitillugu atuisut peqqissusaat, inuunerat, atugarissaarnerat il.il. ukiumoortumik tamakkiisumik killiffissiorneqartarpoq.

13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ikiorsiineq akeqanngilaq. Kissartunik nerisassat akigititat atuuttut naapertorlugit akeqarput. Innuttaasut biilinik ingerlanneqarnissaminnut akuerineqarsimasut ingerlatsinermut akigititat atuuttut naapertorlugit akiliisarput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq ullormit aalajangiinermiit sapaatip akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.3 Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermik aaqqissuussamut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermik aaqqissuussaq**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiortit atulersinneqarnissaa politikkikkut pingaarnersiugaalluni, ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiortinik pilersitsinissamut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut 2017-2021-meersoq tunngaviuvoq, angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 32, 26. juli 1994-imeersoq kiisalu Qeqqata Kommuniani angerlarsimaffimmi ikiorteqalernissamut piumasaqaatit.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Ukununnga ataavartumik angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisoqartarpoq: • Utoqqaat. • Annertuumik innarluutillit kiisalu • Anigorsinnaanngisamik nappaatillit • Ilaqutariinnik innarluutilinnik meerartalinnik imaluunniit ilaquttanik angerlarsimaffimmi nalinginnaasumik suliassanik

	oqilisaassunneqarnissaminnut atorfissaqartitsisunik najugaqateqartunut. Tulliuttut patsisaallutik angerlarsimaffimmi nalinginnaasumik suliassanut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsigallartoqarsinnaavoq: • Napparsimanerit. • Naartuneq • Ernineq. • Illoqatigiinni napparsimasoqartillugu kiisalu naleqqutinngitsumik artukkiisoqarani illoqatigiinni illersorneqarsinnaasumik ikiuisinnaasumik allamik inersimasoqanngippat. • Peruluttumik napparsimasumik imaluunniit toqujartortumik qanigisaqarneq
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisarneq suliffiup iluani pisinnaavoq, angerlarsimaffimmi ikiorti ingerlaavartumik ulloq unnuarlu ikiorteqarnissamik neqeroorfigineqarsinnaasunik nalilersuineratigut kiisalu siuliani taaneqartutut angerlartitsineq pillugu napparsimavimmi ataatsimiinnermi, innuttaasumilluunniit innarluuteqartumik innersuussinikkut.
4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Paaqqutarineqarnissamik pisariaqartitsisut napparsimavimmiittut, ulluinnarni angerlarsimaffimmi ikiorteqarnikkut angerlarsimaffimmi ikiorserneqarsinnaasut kiisalu angerlarsimaffimmi peqqissaasumit ikiorserneqarsinnaasut. Utoqqaat immikkut tapersersorneqarnikkut namminneq angerlarsimaffimminni najugaqaannarsinnaasut.
5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	1. Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinerup siunertaraa Sisimiuni Maniitsumilu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermik annertusaaneq, taamaalillutik utoqqaat inuillu ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisut sivisunerusumik nammineq angerlarsimaffimminni najugaqarsinnaassallutik. Taamalu utoqqaat angerlarsimaffiannut utaqqisunik appartitsisoqarlunilu, utoqqarnut angerlarsimaffimmi inissaqannginneq pissutigalugu napparsimavimmi uninngatitsinermi akiliisussaatitaanermut tunngatillugu sipaaruteqartoqassaaq.

	2. Utoqqarnik paaqqutarisarialinnik napparsimavinni uninngatitsinaveersaarneq, peqqinnissaqarfimmut akiligassanut aningaasartuutinut annertuumik annikillisitsisussaavoq. 3. Ikiorneqarnissamik pisariaqartitsinerup annertusiartornera patsisaalluni napparsimmavinni uninngarusunngitsunut aammalu utoqqaat angerlarsimaffianut nuukkusunngitsunut sivisunerusumik nammineq angerlarsimaffimmiiginnarsinnaaneq inuunerup pitsaassusaanik qaffassaaqataassaaq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Aallartisaanissamut aalajangiisoqassaaq, Maniitsumi innuttaasunut tallimanut kiisalu Sisimiuni innuttaasunut tallimanut unnukkut sapaatillu akunnerata naanerani ikiorsiisinnaatitsilluni aallartisaasoqassaaq. Ulluinnarni ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisuunissaat, taamaalillutillu sapaatip akunnerata naanerani aamma ikiorneqartarnissaat piumasaqaataavoq. **<u>Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorti makkununnga ikiuussinnaavoq:</u>** • Uffarneq (soorlu kuutsitsivigitilluni imaluunniit siniffimmi asattortilluni) • Qulinneq nujagissarnerlu • Ataatungaatigoortunik asattuineq • Kigutit, kigutaasat qarngullu eqqiluitsuutinneri • Unngiarneq • Ammip paarinera • Assaap kukiinik isumaginninneq **<u>Inuttut ikiorneqarneq:</u>** • Peruersartarneq • Puussianik quiffinnik/anarfissianillu taarsiineq • Nangermik taarsiineq • Atisalersorneq atisaajarneq tamatumunngalu atatillugu atisani simernernik misissuineq • Tusartaatit isarussallu pillugit ikiorneqarneq • Kamippannik qillersaaneq • Siniffiliorneq oqorutillu qaliinik taarsiineq • Nuunneqarnissamut ikiorneqarneq (soorlu siniffimmiit issiavimmut inummik nuussineq)

	• Ullaakkorsiutinik, ullup-qeqqasiutissanik unnukkorsiutinillu piareersaaneq • Kaffemik teemillu piareersaaneq • Imeq naammattoq • Nerisassanik sassaalliineq • Nerinissamut ikiorneqarneq • Nakorsaatit tunniunneqartut pinissaanut ikiorneqarneq **<u>Angerlarsimaffimmi makkuninnga ikiuisoqarsinnaavoq:</u>** • Inini ulluinnarni najorneqartartuni eqqiaaneq: isaariaq, uffarfik, init, igaffik kiisalu sinittarfik • Nalinginnaasumik eqqiaaffiusinnaasut: <u>Isaariaq:</u> • Støvsuge-rneq, natermik asaaneq, pujoralaajaaneq kiisalu qaammammut ataasiarluni listinik allarterineq. <u>Igaffik:</u> • Erruivimmik kiisalu erruiviup nalaani iikkamik eqqiaaneq, kissarsuutip kiisalu kissarsuutip nalaani iikkamik eqqiaaneq. • Nerriviusap qaanik kiisalu igaffimmi atortorissaarutit silataanik eqqiaaneq, nerisassat pisoqalisimanerinik nakkutiginninneq • kiisalu qaammammut ataasiarluni nillataartitsivimmik sermiiaaneq iluatungaanillu eqqiaaneq. Støvsuge-rneq natermillu asaaneq. <u>Sinittarfik:</u> • Støvsuge-rneq aamma periarfissaatillugu siniffiup ataa. Qaammammut ataasiarluni madrasimik støvsugerneq, oqorutinik silaannarissaaneq, oqorutinillu taarsersuineq. • Pujoralaajaaneq, ikiuutit allarterneqarsinnaapput, natermik asaaneq. <u>Isersimaartarfiit:</u> • Pujoralaajaaneq, naternik natersuarnillu støvsuge-rneq, natermik asaaneq kiisalu qaammammut ataasiarluni pisattanik pujoralaajaaneq. <u>Uffarfiit:</u> • Asaffimmik, uffarfimmik iigartaanillu eqqiaaneq. Tarrarsuummik qillersaaneq, ilisivimmik qullermillu allarterineq.

	• Kuuffiup nutsanik katersisimaneranik piiaaneq, perusuersartarfimmik eqqiaaneq aammalu ikiuutinik eqqiaasoqarsinnaalluni. • Eqqiaasarnermut aamma nalinginnaasumik torersaasinermik, silaannarissaanermik naasunillu imerterinermik ilaqarsinnaavoq. • Nalinginnaasumik anguneqarsinnaasunik allarterineq. Qaammammut ataasiarluni matut, matserfiit naqqullu killingini listit allarterneqartarput. **Assigiinngitsut:** • Allagarsiat atuarnissaannut ikiorneqarneq Sapaatip akunnerata naanerani angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq – sapaatip akunnerata naanerani nalliuttunilu pilersaarusiukkamik ikiorneqarneq Unnukkut angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq – piffissami 16-22.30 pilersaarusiukkamik ikiorneqarneq Pisariaqartitsinermi angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq – innuttaasunut nalilersuiffigineqarnikunut pisariaqalerfimmi kalerrisaarummik tunniussineq.
7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	• Nuunneqarnissamut ikiorneqarneq (soorlu siniffimmiit issiavimmut inummik nuussineq) • Ullaakkorsiutinik, ullup-qeqqasiutissanik unnukkorsiutinillu piareersaaneq • Kaffemik teemillu piareersaaneq • Imeq naammattoq • Nerisassanik sassaalliineq • Innuttaasoq nerinerani ilagalugu, soorlu utoqqaat angerlarsimaffiani • Nerinissamut ikiorneqarneq • Nakorsaatit tunniunneqartut pinissaanut ikiorneqarneq
8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi ikiorti ullukkut, ualikkut unnukkulluunniit pisariaqartinneqartilluni taamaallaat nakkutiginnittarpoq. Angerlarsimaffimmi pigaartoq pisariaqartitsisoqartillugu ullut tamaasa ualikkumiit unnukkut aqaguanilu ullaakkut

	arfineq-pingasut tungaannut oqarasuaatikkut attavigineqarsinnaajuaannassaaq.
9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Angerlarsimaffimmi ikiorti sapinngisamik inuttut ataasiakkaatut suliamut pikkorissarsimassaaq aammalu paaqqutarinninnermut / isumassuinermut, ikiueqqaarnermut ilinniarsimassalluni kiisalu suliassanut ikiuinissamut, periarfissaqartillugu nalinginnaasumik eqqiaaneq pillugu tunngaviusunut ilinniartinneqarsimassalluni. Angerlarsimaffimmi ikiortit nutaat tamarmik sapaatip akunnera ataaseq-marluk ilisarititsinermik ingerlatsisinneqartarput, angerlarsimaffimmi ikiortinut nakkutilliisoq atorfinittunut nutaanut ilinniartitsisarput, tamatumalu kingorna angerlarsimaffimmi ikiortimik misilittagaqarluartumik malinnaasarlutik. Angerlarsimaffimmi ikiortinut sammisanut attuumassuteqartunut ataavartumik ilinniartitsineq Nakkutilliisuniit aqutsisuniillu ingerlanneqartarpoq. Ilinniartunut siunnersortitsisoqarnissamut periarfissaqartillugu, ilinniartut ilinniarnermik ingerlatsinerminnut atatillugu angerlarsimaffimmi ikiortitut ingerlatsisinnaapput.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsineq kommunimi isumaginninnermut ataatsimiititaliamit ataavartumik aqunneqarpoq. Ulluinnarni aqutsineq pisortamit isumaginninnermut ataatsimiititaliamit ataavartumit toqqarneqarsimasumit ingerlanneqartarpoq. Ulluinnarni aqutsisoq qaammat ilivitsoq tikillugu angerlarsimaffimmi ikiortiliinissamut akuersissuteqarsinnaavoq. Tamatuma kingorna kommunimi isumaginninnermut ataatsimiititaliaq aalajangiissaaq ikiorteqartitsineq sivisunerusumik ingerlassanersoq, allatigullu ikiorsiinermik tapertalerneqassanersoq. Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinerup oqartussanik allanik atuisunillu suleqateqarnerata ataqatigiissaarivigineqarnissaa isumaginninnermut ataatsimiititaliaq akisussaasuuvoq.

12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Nakkutilliisoq ukiumut marloriarluni angerlarsimaffinnut pulaartarpoq, pulaarnerminilu pissusissamisut ingerlasoqarnersoq tusarniaassutigisarlugu. Tamatuma saniatigut innuttaasuni pissutsit allanngorsimatillugit namminneq sianertarput, isumaqatigiissummillu naleqqussakkamik nutaamik suliaqartoqartarluni.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.4 Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermut aaqqiissummut suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermut aaqqiissut**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 32, 26. juli 1994-imeersoq
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Angerlarsimaffimmik attatiinnartitsinissamut tunngatillugu, angerlarsimaffimmi suliassanut angerlarsimaffimmi ikiorti ilitsersuillunilu ikiuuttarpoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Tulliuttutigut inunnit innersuussisoqartillugu, inooqataanikkut soorluttaaq peqqissutsikkut patsiseqartumik angerlarsimaffimmi ikiorteqalersitsineq pisarpoq: a) Peqqinnissaqarfinni sulisut b) Isumaginninnikkut oqartussaqarfimmi sulisut. c) Inuit aamma ilaqutariit pisariaqartitsisoqarsorineqartut

	aamma angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamut qinnuteqarsinnaapput. Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamik qinnuteqarnissamut kinaluunniit isumaginnittoqarfimmi sullissisumut saaffiginnissinnaavoq – aamma ilaqutaasut, peqqinnissaqarfiit imaluunniit isumaginninnikkut oqartussat. Tamatuma kingorna Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermut aqutsisumit kiisalu Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermut Nakkutilliisoqarfimmit naliliilluni angerlarsimaffimmut pulaarneq ingerlanneqassaaq.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Utoqqarnut, sanngiillisimasunut innarluutilinnullu kiisalu napparsimasoqartillugu atugarisatigullu ajornartorsiuteqartoqartillugu angerlarsimaffinni ikiorteqartitsisoqarsinnaavoq. Ukununnga ataavartumik angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisoqartarpoq • Utoqqaat • Annertuumik innarluutillit • Anigorsinnaanngisamik nappaatillit • Ilaqutariinnik innarluutilinnik meerartalinnik imaluunniit ilaquttanik angerlarsimaffimmi nalinginnaasumik suliassanik oqilisaassunneqarnissaminnut atorfissaqartitsisunik najugaqateqartunut. Tulliuttut patsisaallutik angerlarsimaffimmi nalinginnaasumik suliassanut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsigallartoqarsinnaavoq: • Napparsimaneq • Naartuneq • Ernineq • Illoqatigiinni napparsimasoqartillugu kiisalu naleqqutinngitsumik artukkiisoqarani illoqatigiinni illersorneqarsinnaasumik ikiuisinnaasumik allamik inersimasoqanngippat. • Isumaginninnikkut iliuusissatut pilersaarutip ilaatigut aammalu isumaginninnikkut suliniutinut allanut attuumassutilittut isigineqassalluni.

	• Peruluttumik napparsimasumik imaluunniit toqujartortumik qanigisaqarneq.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Atuisup sivisunerpaamik toqqissisimalluni pissutsinilu naleqquttuni nammineq angerlarsimaffimminiinnissaa siunertaavoq, taamaalillunilu tunuliaqutimi, ilaquttami ikinngutimilu akornanni najukkami avatangiisiminiiginnarsinnaassalluni.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	**<u>Makkuninnga ikiuisoqarsinnaavoq:</u>** • Inini ulluinnarni najorneqartartuni eqqiaaneq: isaariaq, uffarfik, init, igaffik kiisalu sinittarfik • Nalinginnaasumik eqqiaaffiusinnaasut: <u>Isaariaq:</u> Støvsuge-rneq, natermik asaaneq, pujoralaajaaneq kiisalu qaammammut ataasiarluni listinik allarterineq. <u>Igaffik:</u> Erruivimmik kiisalu erruiviup nalaani iikkamik eqqiaaneq, kissarsuutip kiisalu kissarsuutip nalaani iikkamik eqqiaaneq. Nerriviusap qaanik kiisalu igaffimmi atortorissaarutit silataanik eqqiaaneq, nerisassat pisoqalisimanerinik nakkutiginninneq kiisalu qaammammut ataasiarluni nillataartitsivimmik sermiiaaneq iluatungaanillu eqqiaaneq. Støvsuge-rneq natermillu asaaneq. <u>Sinittarfik:</u> Støvsuge-rneq aamma periarfissaatillugu siniffiup ataa. Qaammammut ataasiarluni madras-imik støvsuge-rneq, oqorutinik silaannarissaaneq, siniffiullu qaliinik taarsiisoqarsinnaalluni. Pujoralaajaaneq, ikiuutit allarterneqarsinnaapput, natermik asaaneq. <u>Isersimaartarfiit:</u> Pujoralaajaaneq, naternik natersuarnillu støvsuge-rneq, natermik asaaneq kiisalu qaammammut ataasiarluni pequtinik støvsuge-rneq. <u>Uffarfiit:</u>

	Asaffimmik, uffarfimmik iigartaanillu eqqiaaneq. Tarrarsuummik qillersaaneq, ilisivimmik qullermillu allarterineq. Kuuffiup nutsanik katersisimaneranik piiaaneq, perusuersartarfimmik eqqiaaneq aammalu ikiuutinik eqqiaasoqarsinnaalluni. Eqqiaasarnermut aamma nalinginnaasumik torersaasinermik silaannarissaanermillu ilaqarsinnaavoq, Nalinginnaasumik anguneqarsinnaasunik allarterineq. Qaammammut ataasiarluni matut, matserfiit naqqullu killingini listit allarterneqartarput.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	• Aneerunneqarneq • Inooqataanikkut tunuliaqutinik pilersitsineq, matumani ilaallutik: - Innuttaasut illuani sammisaqartitsinernut peqataaneq - Ullukkut ornittakkami peqataaneq - ADL (ulluinnarni inuunermik nalinginnaasumik ingerlatsinermut sungiusarneq) - Aningaasanik ingerlatsineq • Innarluuteqarnermut imaluunniit inooriaaseqarnermut ulluinnarni ajornartorsiutigisanut tapersersuineq, ilitsersuineq aaqqissuussinerlu. • Pisiassanik allattuineq • Oqarasuaatikkut nioqqutinik piniarneq imaluunniit aggiussassanik pisiniarneq • Nioqqutinik pisiarineqarsimasunik akiliuteqarneq inaanullu ilioraaneq • Killilimmik annertussuseqartumik allakkerivimmut aningaaserivimmullu kiffartuussineq Pisuni ataasiakkaani annikitsunik pisiniapallassinnaanermut akuersissuteqarsinnaavoq, imaluunniit innuttaasoq sulisumit ikiorneqarluni illoqarfimmiinnerani.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	• Angerlarsimaffimmut annertuunik pisiarisimasanik aallerneq. • Eqqiaaqqissaarneq • Igalaanik qillarissaaneq • Naternik qillersaaneq

	• Manissaaneq • Nerisassanik kissartunik piareersaaneq (pisuni ataasiakkaani immikkut akuersissuteqartoqarsinnaavoq) • Sølvinik, kanngussanik, kanngussannik manngersunik il.il. qillarissaaneq. • Uumasuutinik paarsineq • Nuulernermi kiisalu sanasut suliaqareernerini eqqiaaneq • Silami suliassat Pulaartoqarnermi, inisimasoqarnermi kiisalu meeqqanik inersimalereersunik angerlarsimaffeqateqarnermi illup iluani suliassat.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Angerlarsimaffimmi ikiorti sapinngisamik inuttut ataasiakkaatut suliamut pikkorissarsimassaaq aammalu paaqqutarinninnermut / isumassuinermut, ikiueqqaarnermut ilinniarsimassalluni kiisalu suliassanut ikiuinissamut, matumanilu periarfissaqartillugu nalinginnaasumik eqqiaanermut tunngavinnut ilinniartinneqarsimassalluni. Angerlarsimaffimmi ikiortit nutaat tamarmik sapaatip akunnera ataaseq-marluk ilisarititsinermik ingerlatsisinneqartarput, angerlarsimaffimmi ikiortinut nakkutilliisoq atorfinittunut nutaanut ilinniartitsisarput, tamatumalu kingorna angerlarsimaffimmi ikiortimik misilittagaqarluartumik malinnaasarlutik. Angerlarsimaffimmi ikiortinut sammisanut attuumassuteqartunut ataavartumik ilinniartitsineq ingerlanneqartarpoq. Ilinniartunut siunnersortitsisoqarnissamut periarfissaqartillugu Ilinniartut ilinniarnermik ingerlatsinerminnut atatillugu angerlarsimaffimmi ikiortitut ingerlatsisinnaapput.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik

12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Nakkutilliisoq ukiumut marloriarluni angerlarsimaffinnut pulaartarpoq, pulaarnerminilu pissusissamisut ingerlasoqarnersoq tusarniaassutigisarlugu. Tamatuma saniatigut innuttaasuni pissutsit allanngorsimatillugit namminneq sianertarput, isumaqatigiissummillu naleqqussakkamik nutaamik suliaqartoqartarluni.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamut tunngavissaqarnersoq kiisalu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermut qanoq annertutigisumik akiliisoqartarnissamut nalilersuinissamut, kommunimut paasissutissat pisariaqartinneqartut angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamut kissaateqartoq tunniussissaaq. Angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermut akiliutissaq, Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit aalajangersarneqartarpoq. Ataavartumik angerlarsimaffimmi ikiorteqarnermi, Isumaginninnikkut pensionit utoqqarnillu paaqqinniffiit il.il. pillugit inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 22. oktober 1990-imeersoq naapertorlugu, akiliuteqartoqanngippat allannguutit ilanngullugit, pensionisiaqartunut inuttut tapiissutit naleqqussarneqartarput. Angerlarsimaffimmi ikiorteqarallarnermi § 3, imm. 2 naapertorlugu akiliuteqartoqarneq ajorpoq. Akiliuteqarnissamut inoqutigiit akileraarutaasumik isertitaat aalajangersaasuusarput. Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut akiliutaasartoq angerlarsimaffimmi ikiortip akissarsiai qaangertassanngilai. Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermut pisartagaqartoq ikiorneqarsimanermut uppernarsaalluni atsiortassaaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik

	Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.5 Sammisassanut neqeroorummut biiliussineq pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	Sammisassatut neqeroorummut biiliussisarneq
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Innuttaasunik pitsorluttunik, nalinginnaasumik tamanik ingerlassissutinik atuisinnaanngitsunik, ungasissumit pisoqqaarlutik bussit unittarfiliartartunik, biiliussineq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisartut innersuussisussaatitaapput, suliaminnullu tunngasumik nalilliinerat pingaaruteqartuulluni.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut: - Siusinaartumik pensionisiallit utoqqalinersiallillu kiisalu innuttaasut annertuumik innarluutillit pensionisiaqanngitsut Innuttaasoq ima inissisimassaaq: - Pitsorluttut, ungasissumut pisussinnaanngitsut - Issiavinnik kaassuartakkanik atuisut - Pisuutinik atuisut, ungasissumut pisussinnaanngitsut - Paasinnissinnaasutsikkut piginnaasatigut inissisimanerup annikinnerulersimanera.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Innuttaasoq sammisassatut neqeroorutaasumut isumannanngitsumik ornigussinnaassasoq, ingerlaqqissinnaassasorlu.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Biiliussineq piffissami nal. 09:30 aamma nal. 10:00 akornanni aammalu nal. 14:00 aamma nal. 16:00 akornanni neqeroorutigineqarpoq.

7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Tapersersuineq uunga: - Angerlarsimaffimmit bussimut - Busserluni sammisassatut neqeroorummut
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Tapersersuineq uunga: - Qaatiguunik atisalersorneq - Peruersartarneq - Imermut nerinermullu atatillugu ikiuineq
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Qeqqata Kommuniani Utoqqaat angerlarsimaffiini
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Ingerlatitsisinnaanermut allagartaqartariaqarpoq, kiisalu issiavinnik kaassuartakkanik atuisunik ingerlatsinermut atatillugu sillimaniarnermik ilisimasaqarluni.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	-
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ikiorsiineq akigititat atuuttut naapertorlugit akeqarpoq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.6 Nerisaqartitsisarneq pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	Nerisaqartitsineq
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Innuttaasumut nammineq nerisassiornissamut ajornartorsiuteqartumut imaluunniit nammineq nerisassiorsinnaanngitsumut nerisassanik kissartunik peqqinnartunillu aggiussineq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisartut innersuussisussaatitaapput, suliaminnullu tunngasumik naliliinerat pingaaruteqartuulluni.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut pisinnaarpiannginnertik pissutigalugu imaluunniit immikkut inooqataanikkut ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu kissartunik nerisassiorsinnaanngitsut.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Innuttaasup inuussutissartaqarluartunik nerisaqarnissaa.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Ukioq kaajallallugu ullut tamaasa nal. 11:00 aamma 13:00 akornanni aggiussisoqartassaaq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Nerisassat piareeriikkat kisimik tunniunneqarsinnaapput
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	• Kiassarneq • Sassaalliineq • Saligaattuutitsineq • Erruineq
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Nerisassat aggiunneqartut igaffimmi akuerisaasumi utoqqaat illuanni/utoqqaat angerlarsimaffiani iganeqarsimasuussapput. Peqqissartutut immikkut nerisassat imaluunniit immikkut nerisassat.

11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Sullissineq ingerlaavartumik nalilersorneqartarpoq. Igaffik nerisassiorfiusoq iluarisimaarinninneq pillugu ukiumoortumik misissuisassaaq.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Nerisassat kissartut akigititat atuuttut naapertorlugit akeqarput. Taqussat akigititat atuuttut naapertorlugit akeqassapput. Akimi aggiussinneq/biiliussineq ilaapput. Nerisanut akiliut qaammammut kingumoortumik akilersinneqartarpoq, pensioninit ilanngaassinikkut.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.7 Utoqqaat angerlarsimaffiini suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Nassuiaat**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Utoqqarnik paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 30. oktober 1998-imeersoq Utoqqarnik paaqqinniffiit pillugit inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 5 dec. 2008-meersoq,

2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Innuttaasut angerlarsimaffimmi ikiorteqartinneqaraluarlutik nakkutigineqarnissaq isumassorneqarnissarlu pillugit ulloq unnuarlu paaqqutarineqarnissamik pisariaqartitsisut.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innersuussisarnermut ataatsimiititaliaq Innersuussisarnermut ataatsimiititaliaq inissiinissamut inissaqaleraangat ataatsimiittarpoq, aalajangiinerit innuttaasunut pisariaqartitsinernut pinasuartumillu sullinneqartussanik aallaaveqarlutik. Innuttaasoq innersuunneqartoq utoqqaat angerlarsimaffiani inimut atorneqanngitsumut neqeroorfigineqassaaq, innuttaasulli kissaataa aamma eqqarsaatigineqarluni. Utaqqisut allattorsimaffianni pingaarnersiuinerit malillugit tunniussisoqartarpoq.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut, 66-inik ukioqalereersimasut angerlarsimaffimmi ikiorteqaraluarlutik pisariaqartitaannik matussusiisinnaanngitsunut, utoqqaat angerlarsimaffiinut inissamut innersuunneqarsinnaapput. Innuttaasunut kommunimit tamakkiisumik angerlarsimaffimminni ikiorneqarlutillu tapersersorneqarsinnaanngitsunut innuttaasunullu namminneq ukuninnga suliaqarsinnaanngitsunut atuuppoq: • Inuttut eqqiluisaarneq, tassunga ilanngullugu perusuersartarfiliartarneq • Nerinissamik isumaginninneq, nammineq nerinissamut imernissamullu isumaginnissinnaaneq • Nakkutigineqaratik ikiorteqaratillu namminneersinnaasut (Maniitsumi nunaqarfinnilu nal. 21 aamma 9 akornanni) • Ikiortissarsiorsinnaaneq • Angerlarsimaffimminnit aneriarlutik angerlaqqissinnaasut • Piffissamik, sumiiffimmik inissisimaffimminnillu aqutsisinnaaneq Kiisalu innuttaasut:

	• imminut allanullu navianartorsiortitsisinnaasut Pissutsit immikkuullarissut: Inissaqartillugu aapparisaq imaluunniit inooqataasoq utoqqaat angerlarsimaffiinut nooqataasussaatitaavoq. Aapparisaq toqukkut qimagutissagaluarpat sivisunerusumik inuusumut kommune inissamik naleqquttumik innersuussisinnaatinnagu utoqqaat angerlarsimaffianniiginnarsinnaatitaavoq.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Ulloq unnuarlu paaqqutarinnilluni nakkutigineqarnikkut isumassorneqarnikkullu utoqqalinerup toqqissisimanartuunissaa naleqartuunissaalu qulakkeerneqassalluni.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	• Ulloq unnuarlu sulisut • Init ataatsimik initallit • Ataatsimuualaarnissamut, sammisassaqarnissamut sungiusarnissamullu atortorissaarutit • Attaveqaataasoq peqatigalugu paaqqutarinninnermik isumassuinermillu pilersaarut suliarineqassaaq. • Nakorsaatinik annertussusiliineq
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Suliassanut ukununnga tapiissuteqartoqarsinnaavoq: **1. Inunnut ataasiakkaanut malitseqartitsineq** Najugaqalertussamik qanigisaasumillu nuunnissaq pillugu ullut marluk iluanni oqaloqateqarneq. Najugaqartunut qanigisaanullu iliuusissatut pilersaarusiorneq. **2. Inuttut eqqiluisaarneq** Inuit ataasiakkaat pisariaqartitaat malillugit inuttut eqqiluisaarneq. Atisanik errorsineq atisalersornermullu ikiuineq. Minnerpaamik sapaatip akunneranut ataasiarluni uffarneq. Minnerpaamik sapaatip akunneranut ataasiarluni siniffiup qaliinik taarsiineq. **3. Nerisaqarneq**

	Nerisaqarnikkut navianartorsiornerup nassuiarnera nalilerneralu. Najugaqartunik nerisaqarnikkut navianartorsiortunik imaluunniit nerinikippallaartarnerinik malitseqartitsineq, soorlu qaammammut ataasiarluni oqimaalutaanikkut. Nerinermi ikiorneqarneq aammalu tunisinnermi/sapigaqarnermi nerinermi pilersaarut. Nerisaqarnermut pilersaarut illumiit suliarineqartassaaq, ineqartunillu tamanit takuneqarsinnaanngorlugu nivinngarneqarluni. **4. Inuttut attaveqarneq/sammisaqaqatigiinneq** Ataatsimut nereqatigiinneq: ullaakkut, ullup qeqqanut, unnukkut, ualikkut kaffe/the, unnukkut kaffe/the. Pulaarnissaq killilersugaanngilaq. Utoqqaat angerlarsimaffiani naalagiartitsineq Najugaqartut tamarmik sapaatip akunneri tamaasa silaannarissarnissaminnut periarfissaqarput, peqqissutsimut ulorianartoqanngippat/qanigisat kissaatigippassuk. Illumi sammisanut assigiinngitsunut peqataaneq. **5. Peqqinnissaqarfimmut attaveqarneq** Pisariaqartitsineq naapertorlugu **6. Najugaqartut inaannik eqqiaaneq** Sapaatip akunneranut ataasiarluni imaluunniit pisariaqartitsinermi. **7. Piginnaanngorsaqqinneq** Timimik allanngutsaaliilluni sungiusarneq ikiuutinillu tulluarsaaneq **8. Siunnersuineq** Inummik pingaarnerusumik pingaannginnerusumillu attaveqaateqarneq. **9. Nakorsaatit** Nakorsaatinik annertussusiliinermi tunineqarnermilu ikiorneqarneq. **10. Toqukkut qimaguttumik imaluunniit piartortumik ippinnarunnaarsaanermi isumassuineq**

	Pisariaqartitsineq naapertorlugu isumassorneqarneq. Qanigisaasut nammineq najuukkusuttut periarfissinneqassapput. Ersiutit naapertorlugit najugaqartoq katsorsarneqassaaq, soorlu merianngunermut, anniarnernut, anernikilliornermut, eqqissiviinnermut, annilaanganermut assigisaanulluunniit. Najugaqartoq nipaallisaatinik katsorsarneqassaaq Najugaqartoq nakorsamik oqaloqateqarnissamik paasissutissinneqarnissamillu periarfissinneqassaaq Najugaqartoq anersaakkut pisariaqartitat naammassineqarnissaanut periarfissinneqassaaq.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	• Ulluunerani ornittakkamut innersuussineq. • Nukittorsaqqinneq • Tarnikkut nappaatit suli paasineqanngitsut qulaajarneqarnissaat. • Innuttaasunik toqujartortunik innersuussisarneq. • Nutsernermi ikiorneqarneq. • Anersaartuuteqartinneqarneq. • Ilisisoqarnermi suliassanik ikiorneqarneq akiliunneqarnerlu. • Nujalerisinnermut aningaasartuutit assigisaallu. • Utoqqaat angerlarsimaffianni nalinginnaasumik ukua pigineqarput: Equutissiat, qaqorsaat, quligut amerissaatillu. Ineqartoq qulaani taaneqartut saniatigut aamma allanik nioqqutissanik pissarsissaaq. • Najugaqartup nammineq atugassani pisiarisassavai, soorlu atisat, isarussat, kamippaat, pinnersaatit il.il. • Ineqartup utoqqaat angerlarsimaffianni nerisassat sassaalliutigineqartartut illiginngikkunigit, illup avataaninngaanniit nerisassanik pisiniarsinnaanngilaq.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Sulisut tassaasinnaapput peqqissaasut, isumaginninnermut peqqinnissamullu ikiortit, perorsaasut, peqqinnissamut ikiortit, isumaginninnermut ikiortit, imaluunniit isumaginninnermut tunngasumik ilinniagallit.

	Pillorissaasut aamma timimik sungiusaasut sungiusarnernut iluaqusersuutinillu tunngasunik pisariaqartitsinermik naliliissapput nuutsisarnernullu nassuiaasiorlutik. Ulloq unnuarlu minnerpaamik peqqissaasoq ataaseq pissarsiarineqarsinnaasassaaq, sapinngisamillu ilinniarsimasunik amerlanerpaanik sulisoqarnissaq anguniarneqarluni.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Sulisut ulloq unnuarlu ineqartunik attaveqartarput, kiisalu ineqartut pisinnaasaasa allanngoriartorneranni naleqqusaallutik isumassuisarlutik. Ukiumut ataasiarluni marloriarluniluunniit ataatsimut isiginnilluni naliliisoqartarpoq, taamaasilluni isumassuinermi iliuusissatullu pilersaarutit naleqqusartuartassallutik.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Utoqqaat angerlarsimaffiini najugaqartut sullinneqarnermut toqqaannartumik akiliineq ajorput, pensionisiaaniilli ilanngaanneqartarput, taamaalilluni pensionit 20 %-i tunniunneqartarlutik. Tjenestemandspensionillit, pensioinisiaminnit 60 %-iinik kommunimut akiliisarput. Aningaasat amerlassusaat inatsit malillugu aalajangersarneqartarput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.8 Utoqqalinersiat pillugit suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Utoqqalinermi pensionisiat**
1. Sullissinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava? **Inatsisitigut tunngavigisaq**	Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr 20, 23. november 2015-imeersoq, Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 40, 6. maaji 2025-meersoq
2. Pisariaqartitat sorliit ikiorsiinermi matussuserneqartarpat?	Utoqqalinermi pensionisiat nalinginnaasumik innuttaasut inuuniarnerinut aningaasartuutinut matussusiisuupput aammalu inunnut utoqqalillutik pensionisiaqalertussatut ukioqalersunut aningaasaqarnikkut tunngaviliisuullutik.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Utoqqalilluni pensionisianik tunniussinissamut kommunalbestyrelsi aalajangiinissamut piginnaatitaavoq.
4. Kikkut ikiorserneqarsinnaappat?	• Inuit **67-inik ukioqalereersimasut.** • IQinnuteqartoqarneratigut innuttaasunut, minnerpaamik ukiuni **35-ini timikkut tarnikkulluunniit oqimaatsumik suliaqarnermikkut** nungullarsimasunut utoqqalinersiaqarnissamut ukiorititat **65-iussasut** kommunalbestyrelsip akuersissutigisinnaavaa. • Qinnuteqartoq **qallunaat naalagaaffianni innuttaassuseqassaaq** imaluunniit **Inunnut Isumaginninnikkut isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit isumaqatigiissutaasa** iluaniissaaq. • Qinnuteqartoq **Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqassaaq** imaluunniit piffissami qinnuteqarfissap tungaanut, inatsimmi najugaqarnermut aalajangersakkat naapertorlugit, Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqassaaq. • **Tamakkiisumik pensionisiaqarnissamut** naalagaaffeqatigiinni inatsimmi piffissami najugaqarnissamut piumasaqaatinik naammassinninnissaq piumasaqaataavoq. Piffissami

	sivikinnerusumi najugaqarsimanermi pensionisiassat annikilliliivigineqarsinnaapput.
5. Ikiorsiinermi suna siunertaava?	Innuttaasut utoqqaat naammaginartumik pilersorsinnaanermut tunngavissaqarsinnaaniassammata, utoqqaliluni pensionisiat aningaasaqarnikkut isumannaallisaanissamik qulakkeerinnissaaq.
6. Ikiorsiineq qanoq annertutigiva?	Utoqqalilluni pensionisiat tamanut assigiittumik tunngaviatigut pensioninik annertussuseqarput, tapeqartitsiffiusumik utoqqalinersiat utoqqalinersiaqartup aappaqarnera imaluunniit kisimiinnera apeqqutaallutik aallaavittut tunngaviliivoq. **1. januar 2026-mi akigititat:** • Tunngaviusumik pensionisiat: ukiumut 81.678 koruunit. • Tapeqartitsiffiusumik utoqqalinersiat (kisimiittumut): ukiumut 89.100 koruunit. • Tapeqartitsiffiusumik utoqqalinersiat (utoqqalinersialinnut utoqqalinersiaqanngitsumik aappalinnut/ inooqatilinnut): ukiumut 89.100 koruunit tikillugit, aappariit isertitaat katillugit 300.000 koruunit ataassimappatigit. • Tapeqartitsiffiusumik utoqqalinersiat (utoqqalinersialinnut utoqqalinersiaqartumik aappalinnut/ inooqatilinnut): 49.527 koruunit tikillugit Malittarisassat piumasaqaatillu utoqqalinermi pensionisiat pillugit nalunaarummi takuneqarsinnaapput. **Isertitanik annikillisaaneq:** Innuttaasup akileraarutaasussanik isertitai naapertorlugit utoqqalinersiutit appartinneqartarput. Inatsimmi killiliussat isertitatigut qaangerneqarpata, tunngaviatigut pensionit aammalu/imaluunniit tapeqartitsiffiusumik utoqqalinersiat annikillisinneqarsinnaapput imaluunniit atorunnaarsinneqarsinnaapput.

7. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqarsinnaappat?	Utoqqalinersiaqalernissamik qinnuteqarnissamut kommuni saaffigalugu qinnuteqaammik immersuisoqassaaq, imaluunniit Sullissivik.gl-ikkut Mit atorlugu qinnuteqaammik immersuisoqarsinnaalluni 67-inik suli ukioqalerani qinnuteqarnermi isertitanut, pisuussutinut, najugaqarnermut, aappariinnermut tunngasut kiisalu nungullarsimanermut uppernarsaatit ilanngunneqarnissaanut piumasaqaatitaqarsinnaavoq.
8. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqanngillat?	Tunngaviusumik pensionisiat atorunnaavissapput 610.949 kr.-ninik sinnerlugilluunniit isertitaqarsimaguit. Inatsimmi isertitassatut annerpaaffittut killiliussat qaangerneqarpata pensionisianik tunniussisoqarsinnaanngilaq. Uani aapparisavit/ inooqatigisavit isertitai ilaatinneqanngillat. Ataasiakkaatut aningaasaqarnikkut siunnersuinerit ikiorsiinermut imaluunniit inatsimmi aalajangersagaareersut saniatigut immikkut ikiorsiinerit ilaanngillat.
9. Kina ikiorsiisuua?	Kommunimi atugarissaarnermut immikkoortortaq utoqqalinersianik allaffissornermik ingerlatsisarlunilu tunniussisarpoq.
10. Sullissisup piginnaasassaanut piumasaqaatit?	Utoqqalinersianik suliaqarlutik sulisut tulliuttunik ilisimasaqassapput: • utoqqalinersiat pillugit inatsit • Ingerlatsinermi inatsisitigut malittarisassat • Uppernarsaanissamut piumasaqaat • utoqqalinersianik naatsorsuineq naleqqussaanerlu • tunngavilersuut naammagittaalliornissamullu ilitsersuut
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik. Ikiorsiineq pisortatigoortuuvoq kommunimiillu allaffissornikkut ingerlanneqarluni.
12. Ikiorsiineq qanoq malinnaaffigineqartarpa?	• Isertitatigut, najugaqarnikkut, inooqateqarnikkut tunngasunik imaluunniit allatigut pissutsinik utoqqalinersiutit annertussusaannut pingaaruteqartunik annertunerusunik allannguuteqarnerinut utoqqalinersiaqartoq kommunimut paasissutissiissuteqartu**ssaatitaavoq**.

	• Kommuni uppernarsaatinik piumasaqaateqarsinnaallunilu nalimmassaasinnaatitaavoq. • Annertuallaartunik utoqqalinersianik tunniussisoqarsimatillugu, kommuni utertitsinissamik piumasaqaateqarsinnaavoq.
13. Ikiorsiineq qanoq akeqarpa?	Ukiumoortumik jannuaarip aallaqqaataanni utoqqalinersiutit nalimmassarneqartarput Utoqqalinersiat pisortanit aningaasaliiffigineqarput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

2.9 Utoqqarnut innarluutilinnullu inissiat tulluarsakkat pillugit suliat allaaserineqarneri 3. Innarluutillit

Qeqqata Kommuniata kissaatigivaa, kommunimi innuttaasut tamarmik akuutinneqasssasut, inuit innarluutillit ilanngullugit, ersinngitsumik ersittumilluunniit innaarluuteqaraluarpata. Taamaattumik immikkoortortani tamani, matumani immikkoortortaq ilanngullugu, tapersiinissamut aaqqissuutinik kommuni ersarissaanissamik kissaateqarpoq.

2020-mi apriilip 30-anni innarluutilinnut politikki kingulleq kommunalbestyrelsimit akuersissutigineqarpoq. Maannamut Qeqqata Kommuniani immikkoortumi sulinerminut najoqqutassatut atuuppoq aammalu atuutilersinniarneqartussanik tigussaasunik anguniagaqarluni. 2026-p ingerlanerani innarluutilinnut politikkip nutarsarneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tamanna kommunalbestyrelsimi innarluutilinnut immikkoortortami pingaarnersiugaanik nutaanik takussutissiisuussaq.

Tullinnguuttuni inunnut innarluutilinnut kommunip neqeroorutai pingaaruteqarnerusut atuarneqarsinnaapput.

3.1 Ikiuutit aamma najugaqarfinnik pequsersuineq pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Ikiuutit aamma najugaqarfinnik pequsersuineq**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsisartut inatsisaat nr 13, 12 Juni 2019-imeersoq § 8 Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 29, 7. august 2020-meersoq §9-11 aamma § 12.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inuk innarluutilik allat assigalugit inuit pisinnaatitaaffiinik aamma tunngaviusumik kiffaanngissuseqarsinnaatitaanerannik tamaginnik tamakkiisumik ilorrisimaaruteqarsinnaatitaavoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inatsisartut inatsisaat manna, ukiut apeqqutaatinnagit, inunnut innarluutilinnut Kalaallit Nunaanni najugaqartunut, atuuppoq. Inuit ataavartumik timikkut, tarnikkut, silassorissutsikkut imaluunniit malugisaqarsinnaanikkut piginnaanikillisimasut, aporfiillu assigiinngitsut sunniivigeqatigiinnerisigut, allat assigalugit inuiaqatigiinni tamakkiisumik sunniuteqarluartumillu peqataanissaannut akornuserneqarsimasut.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inuup imminut ikiorsinnaanissaanik siuarsaaneq imaluunniit ulluinnarni inuuneranik oqilisaassineq kiisalu inuunerinnerulersitsineq,
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Pineqartumut iliuusissatut pilersaarut aallaavigalugu ikiorsiisoqartarpoq aammalu inummiit inummut annertussusaa nikerartarluni.

7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Inunnut innarluutilinnut ataasiakkaanut innarluutigisaannut iluaqutaasinnaanissaat aammalu ulluinnarni inuunerannut annertuumik iluaqutaasinnaanerat, imaluunniit inuup inuuniutaanik attatiinnartitsisinnaanermut pisariaqartitaanut matussusiisinnaanera aallaavigalugu iluaqusersuutit. Inuup innarluutillip angerlarsimaffiata immikkut ittumik iluarsartuunneqarneranut kommuni pineqartumut tapersiissaaq ima pisoqartillugu: 1) Angerlarsimaffik pineqartumut angerlarsimaffittut tulluarnerulernissaanut tamanna pisariaqartinneqarpat 2) Aaqqissuinikkut inuk inigisami nammineersinnaalissappat, aamma 3) Inuk nammineq ineqarpat, najugaqatigiiffiit imaluunniit najugaqaqatigiiffiit illersugaasut ilanngullugit.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Ulluinnarni inuuniarnermut nalinginnaasumik aningaasartuutaasut uani ilanngunneqassanngillat. Aamma peqqinnissaqarfiup akisussaaffiata ataaniittut.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	-
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Tapersiinissamut kommunalbestyrelsi aalajangeereerpat tapersiissummut siunertamut ataavartumik malitseqartitsisoqassaaq.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ikiuutinik pisinissamut imaluunniit najukkat immikkut pequsersorneranut atatillugu innuttaasumut annertunerusumik aningaasartuutitaqartitsissanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangernermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunga naammagittaalliuteqarsinnaavutit:

	Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.2 Najorteqartitsinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Najorteqartitsinermut aaqqiissut**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juuni 2019-imeersoq § 24. Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 7. august 2020-meersumi §§ 3-4.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inuup innarluutillip Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq pillugu kommunalbestyrelse suliamik suliaqarnerani malinnaatitsinikkut, aalajangiineranilu naammagittaalliuummik suliaqarnissami tunniussinissamilu illersuisumit tapersersorneqarnissaa
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inatsisartut inatsisaat manna, ukiut apeqqutaatinnagit, inunnut innarluutilinnut Kalaallit Nunaanni najugaqartunut, atuuppoq. Inuit ataavartumik timikkut, tarnikkut, silassorissutsikkut imaluunniit malugisaqarsinnaanikkut piginnaanikillisimasut, aporfiillu assigiinngitsut sunniivigeqatigiinnerisigut, allat assigalugit inuiaqatigiinni tamakkiisumik sunniuteqarluartumillu peqataanissaannut akornuserneqarsimasut.

5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inuup imminut ikiorsinnaanissaanik siuarsaaneq imaluunniit ulluinnarni inuuneranik oqilisaassineq kiisalu inuunerinnerulersitsineq,
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	• Innarluutilinnut Immikkoortortami pisussaatitaaffinnik inuk innarluutilik aqqutissiuullugu. • Pisortaqarfinni oqaloqateqarnermi inuk innarluutilik illersorlugu. • Sullissinerup ingerlanerani inuup innarluutillip pisussaatitaaffi qularnaassallugit. • Naammagittaalliorsinnaatitaanermut periarfissamik inuk innarluutilik siunnersorlugu.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Inuk innarluutilik najortimit tapersersorneqarnissaa aammalu inatsisartut inatsisaat naapertorlugu kommunalbestyrelsip aalajangigaannik naammagittaalliuummik suliaqarnermut tunniussininissarlu siunertaralugu, kommunalbestyrelsi najorteqartitsinermut aaqqiissummik pilersitsissaaq.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Ulluinnarni inuuniarnermut nalinginnaasumik aningaasartuutaasut oqartussaaffimmullu attuumassuteqartut uani ilanngunneqanngillat.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Illoqarfinni tamani kommunimi najortinik ikinnerpaanik marlunnik inunnik innarluutilinnik illersuisuussat kommunalbestyrelsip toqqassavai. Piffissap qinigaaffiusup nalaani najorti toqqarneqartassaaq, toqqarneqaqqinnissamut periarfissaqarluni. Najortimik toqqaanermut atatillugu, pineqaatissinneqarsimannginnermik uppernarsaat piniarneqassaaq. Attuumassuteqassappallu meeqqanik pinerliisimannginnermik uppernarsaat aamma piniarneqassaaq.

10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Sullissisoq isumaginninnermut aqutsisoqarfimmiit pikkorissarnissamut neqeroorutaasumik najortitut pikkorissarnermik ingerlatsisimassaaq. Inuk inatsisilerituutut, inunnik siunnersortitut imaluunniit perorsaasutut ilinniarsimasuuppat aammalu inunnut innarluutilinnut suliassaqarfimmit misilittagaqarpat, najortitut pikkorissarnissamik piumasaqaat avaqqunneqarsinnaavoq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Kommunalbestyrelsimit aalajangiisoqareerpat, tapersiinermi siunertaasoq naammassineqarsinnaanersoq ingerlaavartumik malinnaaffigineqassaaq.
13. Sullissineq atuisumut qanoq akeqarpa?	Sullissineq atuisunut akeqanngilaq. Sullissinermut aningaasartuutit kommunalbestyrelsimit akilerneqassapput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunnga naammagittaalliuteqarsinnaavutit: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.3 Tapersersoqartitsinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Tapersersoqartitsinermut aaqqiissut**

1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut inatsisartut inatsisaat nr 13, 12 Juni 2019-imeersoq § 42 Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr 29, 7 august 2020-meersoq §5
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inummut innarluutilimmut, pingaarutilimmik timikkut, tarnikkut, silassorissutsikkut imaluunniit malugisaqarsinnaanikkut piginnaanikillisimasumut, nammineq angerlarsimaffimmini, najugaqatigiiffimmi imaluunniit najugaqaqatigiiffimmi illersugaasumi nammineersinnaanissamut isumaginninnikkut perorsaasumit tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisumut, tapersersortitut ikiortimik kommunalbestyrelsi neqerooruteqassaaq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi / Sullissisoq sapaatip akunneranut akunnerni qulinik tapersersorteqartitsinissamut aalajangiisinnaatitaavoq, Immikkoortortami aqutsisoq sapaatip akunneranut akunnernut 20-nik tapersersorteqartitsisinissamut aalajangiisinnaatitaavoq, Fagchef-i sapaatip akunneranut 40-nik tapersersoteqartitsinissamut aalajangiisinnaatitaavoq.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inuit ukiui apeqqutaatinnagit pingaarutilimmik timikkut tarnikkut silassorissutsikkullu imaluunniit malugisaqarniarnikkut piginnaanikillisimasut.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inuup innarluuteqartup ulluinnarni piginnaasatigut annikillisimasuni qaffassaaqqinnissaanut piginnaanngorsarnissaa.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Inuup innarluuteqartup pisariaqartitsinera aallaaviusarpoq, sapaatip akunneranut annerpaamik akunnerit 40-t.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	• Timikkut eqqiluisaarnera. • Atisalersorneq • Pisiniarnermik ikiorneqarneq

	• Iganeq • Missingersuusiornissamut ikiorneqarneq • Pisortaqarfinnut attaveqarneq • Suliassaqartitsineq • Sunngiffik. • Ikinngutinut ilaquttanullu attaveqarneq • Inunnut innarluutilinnut siunnersuineq/ kaammattuineq
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	• Kukiiaaneq • Nujaajaaneq • Unngiaaneq
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaqarfik.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Tapersersortimik atorfinititsineq, akunnerillu atugassanik naliliineq akuersinerlu kommunalbestyrelse-p ataaniippoq. Tapersersortip misilittagaqassusaa piginnaasaqassusaalu aallaavigalugit inummut innarluuteqartumut tapersersortissamik tulluartussarsiortoqartarpoq. Tapersersorti piukkunnassutitigut piginnaasatigullu pisariaqartunik pigisaqanngippat, piginnaanngorsartinneqarluni pikkorissarnermut peqataassaaq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Inuk innarluutilik pisariaqartitaanik qulaajaanermi malitassat aallaavigalugit inuttut ikiorteqarneq isumassorneqarnerlu ingerlanneqartarpoq. Ulloq unnuarlu neqeroorutip killiffimmik nalunaarusiat ataavartumik suliarissavai, taakkualu tapersersuinermik suliniutit aallartinneqarsimasunut, allaganngorlugu ineriartornissamik pilersaarummi allassimasunut naleqqiullugit, inuup innarluutillip ineriartorneranik allaaserinninnermik imaqassapput.

13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Sullinneqartumut akeqanngilaq, kommunalbestyrelsi akiliisuusarpoq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangernermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunga naammagittaalliuteqarsinnaavutit: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.4 Oqilisaassinermut aaqqiissut pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Oqilisaassinermut aaqqiissut**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq, § 41
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inunnik innarluutilinnik oqilisaassineq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi / Oqilisaanneqarnissaq pillugu allakkatigut aalajangiussat immikkoortortami aqutsisumit aalajangiunneqassapput.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Pensionisiallit inersimasullu innarluutillit Qeqqata Kommuniani najugaqartutut nalunaarsorsimasut, ataani allassimasut malillugit atugaqartut: - Paaqqutarineqarallarnissamut pisariaqartitsisut - Napparsimmavimmit angerlarsimaffimmut ikaarsaariarnermi ikorfartorneqarnermik pisariaqartitsisut - Piginnaanngorsaqqinnissamut periarfissaqartut

	- Innutaasoq kisimiilluni angerlarsimaffimmini najugaqaannarsinnaanera pillugu qulaajaasoqarnissaanut pisariaqartitsisoq - Piffissap ilaani oqilisaaffigineqarnissamik pisariaqartitsisoq, innuttaasoq napparsimanermini aappaminik ulluinnarni pinngitsuuisinnaanngimmat taamaammat kisimiilluni angerlarsimasinnaanngitsoq - Ineqarneq pillugu ajornartorsiortoqartillugu nammineq angerlarsimaffimmi najugaqaannarnissaq illersorneqarsinnaanngippat suliniutaasinnaasullu allat periarfissaatinnagit
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	- Innuttaasoq angerlarsimaffimminiiginnaqqullugu. - Innuttaasoq sapinngisamik imminut ikiorsinnaalissasoq - Napparsimmavimmut unittarnerit uneqattaarnerillu pinaveersimatinneqassasut - Allamik iliuuseqarnissaq ajornartillugu aappaasoq inooqataasorluunniit utaqqiisaagallartumik oqilisaavigineqassasoq.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Apeqqutaavoq qinnuteqaat qanoq annertutigisoq kissaatigineqarnersoq. Sullissineq inummut pineqartumut iliuusissatut pilersaarut aallaavigalugu ingerlanneqassaaq, annertussusaalu inummiit inummut allanngorarsinnaalluni.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	- Suleqatigiiaat suliatigut ataatsimut naliliinerat - Nammineq angerlarsimaffimmi najugaqaannarsinnaanissaq siunertaralugu inunnut ataasiakkaanut anguniakkat - Suleqatigiiaat piginnaanngorsaanermik suliniuteqaqatigiinnerat - Inuussutissatigut suliniuteqarneq - Nakorsaatinik atuinermik nalilersuineq - Avatangiisit toqqissisimanartut - Paaqqutarinninneq isumassorneqarnerlu

	- Inuussutissaqartitsilluarneq
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	- Napparsimmavimmi uninngareernermi sungiusaqqinneq - Nakorsamit katsorsarneqarneq - Napparsimmavimmi katsorsarneqarneq - Tarnikkut qulaajaaffigineqarneq
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaqarfik.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Pisortap qulakkiissavaa, sulisut ataatsimut isigalugu imatut angusaqarsimanissaat: 1) Naleqquttumik ilinniarsimasuunissaat 2) Sullissineq pillugu nutaanerpaanik ilisimasaqarnissaat 3) Sullissinerup iluani misilittagaqarnissaat
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Inummut innarluuteqartumut oqilisaassinissaq pillugu attuumassuteqartut, Isumassuisoq, kommunalbestyrelse (sullissisut) peqatigiillutik ataatsimiittarput.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ikiorsiineq akeqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangernermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunga naammagittaalliuteqarsinnaavutit: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.5 Najukkamik pequsersuineq pillugu suliat allaaserineqarneri

Imarisai	Nassuiaat
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juuni 2019-imeersoq § 13 kiisalu Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 7. august 2020-meersoq §12 Utoqqarnik paaqqinniffiit il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 30. oktober 1998-imeersoq § 5.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Angerlarsimaffik inummut pineqartumut angerlarsimaffittut tulluarnerulernissaanut tamanna pisariaqartinneqarpat, aaqqissuunneratigut inuk pineqartoq angerlarsimaffimmini nammineersinnaassuseqalernissaa siunertaralugu.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi / Aalajangiinerit aningaasaqarnikkut pisinnaatitaanermut pilersaarummut innersuussutigineqassapput. 5.000 koruunit ataallugit sullissisoq aalajangiinissamut pisinnaatinneqarpoq, Immikkoortortami aqutsisoq 25.000 koruunit ataallugit aalajangiinissamut pisinnaatinneqarpoq, Pisortap tullersortaa 35.000 koruunit ataallugit aalajangiinissamut pisinnaatinneqarpoq, Fagchef-i 50.000 koruunit ataallugit aalajangiinissamut pisinnaatinneqarpoq, Atugarissaanermut pisortaaneq 75.000 koruunit ataallugit aalajangiinissamut pisinnaatinneqarpoq aammalu Atugarissaanermut ataatsimiititaliaq 75.000 koruunit sinnerlugit aalajangiinissamut pisinnaatinneqarluni.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inuit ataavartumik timikkut, tarnikkut, silassorissutsikkut imaluunniit malugisaqarsinnaanikkut piginnaanikillisimasut, aporfiillu assigiinngitsut sunniivigeqatigiinnerisigut, allat assigalugit

	inuiaqatigiinni tamakkiisumik sunniuteqarluartumillu peqataanissaannut akornuserneqarsimasut.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inuup innarluutillip inigisaa pineqartumut tulluarsassallugu tulluarsarneratigullu nammineersinnaanera siuarsassallugu.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Inuk innarluutillip tapersersorneqarnissamik qulaajaaffigineqarnera taannalu toqqammavigalugu iliuusissanut pilersaarummi allassimasut naapertorlugit ikiorsiineq ingerlanneqassaaq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsineq tapersersorteqartitsinerlu.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Peqqinnissaqarfiup akisussaaffiata ataaniittut.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Atugarissaarnermut immikkoortortaq
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Kommunalbestyrelsip aaliangersagai
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Kommunalbestyrelsimit tapersiinissaq pillugu aalajangiisoqareerpat, tapersiinermi siunertaasoq naammassineqarsinnaanersoq ingerlaavartumik malinnaaffigineqassaaq.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Ineqarnermut inissiaatileqatigiiffik INI A/S-ip akigititai aammalu innaallagissamut Nukissiorfiup akigititai aallaavigalugit aningaasartuutit ingerlanneqassapput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangernermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunga naammagittaalliuteqarsinnaavutit:

	Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.6 Innarluutilinnut bussit pillugit suliat allaaserineqarneri

Imarisai	**Innarluutilinnut bussit**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Innuttaasunik qanorluunniit ukioqaraluartunik angallassineq, taakkua namminneerlutik tamanik angallassisunik imaluunniit taxanut ilaasinnaanngitsunik, aamma: - timimik sungiusaasumut / pillorissaasumut ingerlaavartumik sungiusariartarnermut - pisiniarfilerinermut - nakorsiartarfimmut - kommunip allaffianut - kigutilerisumut imaluunniit isikkanik ajoqutaajaasumut - mittarfimmut aamma mittarfimmit - ilaqutariinni immikkut pisoqartillugu ornigunnernut - ilinniarfimmut angallanneqarneq - suliffimmut angallanneqarneq
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innarluutilinnut immikkoortortami aqutsisoq aamma Tarnikkut nappaatilinnut Immikkoortortaqarfik

4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	- Innuttaasut timimik sungiusaasumut / pillorissaasumut ingerlaavartumik sungiusariartarnissamut innersuunneqarsimasut - Pitsorluttut angerlarsimaffimminnit bussit unittarfiata tungaanut namminneq pisussinnaanngitsut taxanullu aamma ikisinnaanngitsut - Kaassuartakkanik atugallit nammineq taxanit niusinnaanngitsut/taxanut ikisinnaanngitsut. - Innuttaasut, tarnikkut nappaateqarnertik pissutigalugu, tamanik ingerlatsisartunut ilaasinnaanngitsut. - Innuttaasut innarluutillit Sisimiunut Maniitsumulluunniit feriartut, qulaanilu piumasaqaatinik eqquutsitsisut. - Innuttaasut, Inatsisartut peqqussutaat nr. 7-imut ilaatinneqartut, tamanut ammasumik ingerlatsisartunut ilaasinnaanngitsut suliffimmut suliffimmiillu ingerlasussat.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Innuttaasut, innarluutilinnut bussimik ingerlanneqarnermikkut inuit akornanni nalinginnaasumik inooqataasinnaasut kiisalu nammineernerunissamut periarfissallit. Innuttaasut namminneq angerlarsimaffimminni najugaqaannarsinnaasut.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Ataasinngornermit tallimanngornermut nal. 08:00-p 16:00-illu akornanni angallassisinnaaneq neqeroorutaavoq. Ingerlaavartumik sungiusariartorluni angallanneqartarneq timimik sungiusaasoq / pillorissaasoq isumaqatigiissuteqarfigalugu ingerlanneqassaaq. Innuttaasut sapaatip-akunneranut ataasiarlutik niuertarfilerinissamut innersuunneqarsinnaapput. Immikkut pisuni innuttaasoq piffissat nalinginnaasut avataanni ingerlanneqarsinnaavoq, assersuutigalugu mittarfimmut mittarfimmiillu, ilisinernut apersortittoqarneraniluunniit. Napparsimanerit, sulinngiffeqarnerit, sila imaluunniit bussit suliarineqarnerat peqqutaallutik ingerlassinngitsoortoqarsinnaavoq.

	Allamik periarfissaqartinnagu taamaallaat ingerlassisoqarsinnaavoq. Ingerlanneqarnissaq sapinngisamik ullunik qulinik sioqqutsilluni inniminnerneqassaaq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Ikiorneqarneq aamma ukunanngaaniit nuunneqarnerit: - Angerlarsimaffiup matuanit innarluutillit bussiannut - Innarluutillit bussiannit apuuffissamut
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Ikiorneqarneq: - Qaatiguunik atisalersorneq - Peruersartarneq
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Inunnut innarluutilinnut tarnikkullu nappaatilinnut Immikkoortoqarfik
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Ingerlatsisoq biilersinnaanermut allagartaqassaaq aamma issiavinnik kaassuartakkanik atuisunik assartuinermi isumannaallisaanermik ilisimasaqassalluni.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersiissutip malitseqartinnissaa.	Ataatsimiinnerit, ingerlassinerit eqqartorneqarlutik.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Innersuunneqarluni sungiusariarnissamut sullissineq akeqanngilaq. Innuttaasunik inersimasunik ingerlassinerit tamarmik akigititat atuuttut malillugit qiortagaq atorlugu akilerneqartassapput. Meeqqanik ingerlassineq akeqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq:

	Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.7 Najugaqaqatigiiffiit illersukkat pillugit suliat allaaserineri

Imarisai	**Najugaqaqatigiiffik illersugaq**
1. Sullissinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersumi § 47.
2. Pisariaqartitat sorliit ikiorsiinermi matussuserneqartarpat?	Ikiorsiineq inunnut annertuumik ataavartumillu timikkut, tarnikkut paasinnissinnaasutsikkulluunniit piginnaasakillisimasunut atuuppoq: • **Ulloq unnuarlu tapersersorneqarnissamut isumassorneqarnissamullu** pisariaqartitsisut. • Annertuumik tapersersorneqaraluarluniluunniit nammineq angerlarsimaffimmiissinnaanngitsoq, • Toqqissisimanermik, aaqqissuussaanermik aammalu isumaginninnikkut perorsaanermik tapersersorneqarnissamut pisariaqartitsineq, • Najugaqaqatigiiffimmi illersukkami sulisunit pisariaqartinneqartut matussuserluarneqarsinnaappata. Kommuni najugaqaqatigiiffinnik illersukkanik arlalinnik peqarpoq, taakkununnga sullinniakkanut, pisariaqartitsinerit aammalu navianaateqarnerit naapertorlugit innersuussiffigineqartartut.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	§ 38 naapertorlugu kommunalbestyrelsi najugaqaqatigiiffinnut illersukkanut inissanik tunniussinissamut aalajangiisuusarpoq. Tulliuttut qinnuteqarsinnaapput: - Inuk innarluutilik - Angajoqqaatut akisussaatitaasoq, angajoqqaatut oqartussaassusilik

	- Kommunip nammineq suliniuteqarnera Tigussaasumik, inunnut ataasiakkaatut suliallu akimorlugit naliliineq, matumani piginnaasanik naliliineq pisariaqartitsinermillu misissuineq ilanngullugit, tunngavigalugit aalajangiisoqartarpoq.
4. Kikkut ikiorserneqarsinnaappat?	Inuk 18-it sinnerlugit ukiulik tulliuttunik piumasaqaatinik naammassinnittoq: • Ataavartumik annertuumillu piginnaasakitsoq, • Ulloq unnuarlu tapersersorneqarnissamik, isumassorneqarnissamik nakkutigineqarnissamillu pisariaqartitsisoq, • Nammineq najukkami imaluunniit najugaqarfeqaqatigiittut najugaqarsinnaanngitsoq, • Ulloq unnuarlu sulisoqarfiusumi najugaqarnissamut pisariaqartitsisoq, • Najugaqaqatigiiffimmi illersukkami sulisoqarnikkut sillimaniarnikkullu inuup pisariaqartitai naammassineqarsinnaassasut. • Aanngajaarniutinik atornerluineq najugaqaqatigiiffimmi sillimaniarnikkut imaluunniit toqqissisimannginnermik pilersitsissanngilaq. Taamaattoqassappat suliaq naliliiffigineqaqqissaaq.
5. Ikiorsiinermi suna siunertaava?	Siunertaq tassaavoq, inuk: • Ulloq unnuarlu ikiorneqarnissamut, isumassorneqarnissamut tapersersorneqarnissamullu pisariaqartitaanik tunineqassasoq, • Piginnaasanik ineriartortitsinissamut attatiinnartitsinissamullu tapersersorneqassasoq, • Toqqissisimanermik, ingerlalluarnermik aammalu inuunerup pitsaassusaanik misigitinneqassasoq, • Ulluinnaap aaqqissuussaanissaa aammalu inooqataanikkut atassuteqarnernut tapersersorneqarluni, • Nammineq nukissat kissaatillu aallaavigalugit sammisaqarnernut isumaqarluartunut peqataaneq.

6. Ikiorsiineq qanoq annertutigiva?	Najugaqaqatigiiffiit illersukkat ulloq unnuarlu sulisoqarput. Sulisut tulliuttut aallaavigalugit amerlassusilerneqartarput: • Najugaqartut amerlassusiat • Najugaqartut ataasiakkaartutut tapersersorneqarnissamut pisariaqartitsinerat • Sillimaniarneq eqqarsaatigineqarluni Tapersersuineq timikkut ikuinermik, perorsaanikkut tapersersorneqarnermik, isumassorneqarnermik aammalu isumaginninnikkut suliniuteqarnermik nikerarsinnaavoq.
7. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqarsinnaappat?	Ataasiakkaanik nalilersuereernermi ikiorsiineq tulliuttunik imaqarsinnaavoq: • Inuttut ikiorserneqartarneq isumassuisarnerlu • Aaqqissuugaanermut, ullup unnuallu ingerlaneranut aammalu ADL-suliassanut tapersersorneqarneq • Isumaginninnikkut perorsaanikkut tapersersorneqarneq aamma aqqutissiuunneqarneq • Nakorsaatinik isumaginninneq (napparsimmaveqarfimmit suliakkerneqarnermit) • Aningaasaqarnikkut allakkanillu isumaginninnermut tapersersorneqarneq • Sunngiffimmi sammisat, najortigiinneq ulluinnarnilu pisartut • Qanigisanik, angajoqqaatut akisussaatitaasunik avataanilu suliamik ilisimasaqartunik suleqateqarneq
8. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqanngillat?	Ikiuinermut uku ilaa**nngillat**: • Immikkut peqqissaaneq (napparsimmaveqarfimmit isumagineqartarpoq) • Tarnikkut nappaatitigut katsorsaaneq • Kigutileritinneq • Eqqiaaneq imaluunniit nerisassiorneq inunnut ataasiakkaanut tapersersuinermut pilersaarummi ilaanngilaq • Suliatigut pisariaqartitsinermi tunngaveqanngitsumik ingerlassineq

	• Inunnik ataasiakkaanik alapernaarsuineq (aatsaat pisariaqartutut nalilerneqarluni aningaasaliiffigineqarsimappat) • Atornerluinermik katsorsaaneq aammalu aanngajaarniutinut immikkut katsorsaaneq.
9. Kina ikiorsiisuua?	Sullissinissamut kommunalbestyrelsi akisussaasuuvoq. Ingerlatsineq najugaqaqatigiiffiit illersukkami kommunimi sulisunit isumagineqartarpoq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Sulisut isumaginninnermik imaluunniit peqqinnissamut tunngassuteqartunik ilinniarsimasuusinnaapput, imaluunniit attuumassuteqartumik ilitsersorneqarnikuullutik ilinniarsimanngitsuusinnaapput kiisalu innarluutilinnut immikkoortortap iluani misilittagaqartuusinnaallutik.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Sullissisussamik nammineerluni toqqaasoqarsinnaanngilaq.
12. Ikiorsiineq qanoq malinnaaffigineqartarpa?	• § 37 naapertorlugu najugaqartoq tapersersortilu suleqatigalugit ukiumut killiffimmut nalunaarusiaq iliuusissatullu pilersaarut suliarineqartarput. • Minnerpaamik ukiumut ataasiarluni aammalu pisariaqartitsinermi annertunerusumik allanngortoqartillugu sullissisoq malitseqartitsisarpoq • Piginnaasat qaffasissusaata, pisariaqartitat imaluunniit isumannaallisaanermut naliliinerup allanngorneratigut aningaasaliissutigineqartoq allanngortinneqarsinnaavoq. • Kommunimi maleruagassat tunngavigalugit uppernarsaasiortoqartarpoq.
13. Ikiorsiineq qanoq akeqarpa?	Akigititat kommunalbestyrelsimit aalajangersarneqartut naapertorlugit ineqarnermut, innaallagissamut, kiassarnermut nerisaqarnermullu akiliuteqartoqartarpoq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq aalajangiinerup tiguneraniit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik

	Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.8 Illersukkamik suliaqartitsineq sammisaqartitsinissamullu neqeroorutit pillugit suliat allaaserineri

Imarisai	Illersukkamik suliaqartitsineq sammisaqartitsinissamullu neqeroorutit
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	• Inuit innarluutillit tapersersornissaanut Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 29, 7. august 2020-meersumi §§17-18 • Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq (pingaarnertut tunngavik)
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inuit innarluutillit tulliuttutigut pisariaqartitsisunut tapersersuineq matussusiivoq: • Inuttut inooqataanikkullu piginnaasanik attatiinnartitsineq pitsanngorsaanerluunniit • Ulluinnarni sammisaqartitsinernik aaqqissuusaasunik isumalinnillu pissarsiaqartitsineq • Ingerlalluarnissamut, inuunerup pitsaassusaanut ineriartornermullu tapersersorneqarneq • Sinaakkutit toqqissisimanartut iluini inooqataanikkut ataatsimoornermut peqataaneq • Nalinginnaasumik suliaqartitsineq periarfissaanngippat sammisaqartitsinermut suliaqartitsinermullu neqeroorfigineqarneq
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Nalunaarusiaq naapertorlugu **kommunalbestyrelsi** aalajangiisuussaaq. Inuup **tigussaasumik aalajangersimasumillu nalilerneqarnera** innersuussinermut tunngaviusoq tassaavoq: • Timikkut piginnaasat killiffiat • Sulisinnaassuseq

	• Ineriartorsinnaanermut periarfissat • Inooqataanikkut inuttullu tapersersorneqarnissamut pisariaqartitat
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut tulliuttutigut inissisimasut tapersersorneqarsinnaapput: • 18-it sinnerlugit ukiullit • Timikkut, tarnikkut paasinnissinnaasutsikkulluunniit piginnaasat appasissut • Innuttaasoq tarnikkut aalajaatsuussaaq aammalu ataatsimoornerni aaqqissugaasuni peqataasinnaalluni. • Neqeroorut nammineq sulisorisanik innutaqarpoq aammalu neqeroorutit sinaakkutaatigut innuttaasup tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineranik matussusiiniqssaq piumsasaqaataavoq. • Tapersersorteqaraluarluni nalinginnaasumik suliaqalersinnaannginneq imaluunniit suliaqaannarsinnaannginneq • Avatangiisini illersukkami inerisaataasumik aaqqissugaasumillu ulluunerani neqeroorummik iluaqutiginnittussaasut
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Illersukkamik suliaqartitsineq sammisaqartitsinissamillu neqeroorutip siunertaraa: • Inuttut inooqataanikkullu piginnaasanik attatiinnartitsineq imaluunniit pitsanngorsaaneq • Ingerlalluarnermik, inuunerup pitsaassusaanik nukittorsaaneq aammalu ulluinnarni ingerlallualerneq • Innuttaasup ilusiliisinnaaneranut peqataasinnaaneranullu piginnaasaanik tapersersuineq • Sammisaqartitsinermik ataatsimoornermillu isumaqarluartumik neqerooruteqarneq • Innuttaasup kissaatai, isumalluutai pisariaqartitaalu aallaavigalugit ineriartortitsinissamik tapersersuineq

6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Illersukkamik suliaqartitsineq sammisaqartitsinermillu neqeroorummi ammanerup nalaani sammisaqartitsinermik tapersersuinermillu neqerooruteqartarpoq: • Ataasinngornermiit tallimanngornermut nal: 08:00-16:00 Pisariaqartitsineq naapertorlugu tapersersuisoqartarpoq, ukuusinnaasunik: • Ataasiakkaatut perorsaanermut tapersersorneqarneq • Eqimattanik tapersersuineq • Ullormut pilersaarutit aaqqissugaasut • Sannavimmi sammisaqartitsinernut atatillugu ikiorsiinerit
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Innuttaasup piginnaasai soqutigisaallu aallaavigalugit sammisaqartitsinerit aalajangiunneqartarput, makkulu ilaasinnaallutik: • Sanalunnermi sammisaqartitsinerit • Assassorneq • Nutaaliorluni suliaqarneq • Suliassat tigussaasut • Timigissarneq sammisaqartitsinerillu peqqinnerulersitsisut • Inooqataanikkut aaqqissuussat (ass. sap. ak. 41-mi kaffillerneq, juullimut aaqqissuussinerit il.il.) • Aaqqissugaanermik, attaveqaqatigiinnermik imaluunniit piginnaasanik inerisaasunik sammisaqartitsinerit

8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Tulliuttunut tapersersuineq ilaatinneqanngilaq: • Immikkut katsorsaaneq (psykiatri, timimik sungiusaasoq, pillorissaasoq) • Ammasarfiup avataatigut ataasiakkaanik alapernaarsuinermik, isumaginninnermik imaluunniit tapersersuinermik neqeroorut imaqanngilaq. • Innuttaasoq tarnikkut aalajaatsuunngitsut ataatsiomoornermut toqqissisimannginnermik pilersitsisoq • Ingerlassineq, allatigut aningaasaliiffigineqarsimanngippat • Sannaviup sammisaqartitsisarnerata avataani suliassat • Neqeroorut nioqqutissiorfiunngilaq. Sammisaqartitsinerit iluanaaruteqarnissamik siunertaqaratik ineriartortitsinermik siunertaqarput.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Sisimiuni Najugaqaqatigiiffik Pisoq-mit aammalu Maniitsumi Atugarissaarnermut immikkoortortap ataani Inunnut innarluutilinnut Immikkoortortamit tapersersuineq tunniunneqartarpoq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Tulliuttutigut tapersersuineq tunniunneqartarpoq: • Isumaginninnermut imaluunniit perorsaanermut attuumassuteqartumik ilinniagalik, imaluunniit • Ilinniarsimanngitsoq attuumassuteqartumik ilinniartinneqarnikoq
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Sullissisussamik nammineerluni toqqaasoqarsinnaanngilaq. Kommunip nammineq neqerooruteqarneratigut tapersersuineq tunniunneqartarpoq.
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	**1.1.1** Ataavartumik innersuusseqqinneq ineriartornerlu Innuttaasup ineriartornera, ingerlalluarnera peqataaneralu kommunip maleruagassai naapertorlugit sulisunit

	ataavartumik malinnaavigineqarlunilu uppernarsarneqartarpoq. Malitseqartitsinermut ilanngullugu ukiumut ataasiarluni innuttaasup pisariaqartitaanik, piginnaasaanik ineriartornissamullu periarfissaanik naliliisoqartarpoq. Ukiumoortumik nalilersuinermut atatillugu sullissisoq tulliuttutigut isummertarpoq: • Innuttaasoq neqeroorummut eqqortumut suli innersuunneqarsimanersoq • Immikkoortumut (A, B imaluunniit C) sorlermut innuttaasoq inissinneqassanersoq • Suliniutaasumik ineriartortitsisoqassanersoq imaluunniit allanngortitsisoqassanersoq • Suliaqartitsinermi akissaatersuutit ingerlaannassanersut, allanngussanersut imaluunniit unitsinneqassanersut • Innuttaasoq suliffeqalernissamut suliniummut nuutsinneqassanersoq Immikkoortoq B-mi kiisalu piffissami sivikinnerusumi immikkoortoq C suliaqartitsinermi akissaatersuutut kisimi attatiinnartinneqarsinnaapput.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Suliaqartitsinermi illersukkami sammisaqartitsinermillu neqeroorummi tapersersuineq atuisunut akeqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Kommunip aalajangiinera naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq aalajangiinerup tiguneraniit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: **Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik** Postboks 689 3900 Nuuk Tlf. (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.9 Najugaqatigiiffiit pillugit suliamut allaaserinninneq

Imarisai	Najugaqatigiiffiit
1. Sullissinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersoq § 46 kiisalu § 38 naapertorlugu innersuussinermut malittarisassat.
2. Pisariaqartitat sorliit ikiorsiinermi matussuserneqartarpat?	Inuit annertuumik piginnaasakillisimasut: • nammineq angerlarsimaffimiiginnarsinnaanngitsut, • ulloq unnuarlu tapersersorneqarnissamilli pisariaqartitsinngitsoq • pingaarnertut ulluunerani perorsaanikkut, inooqataanikkut tapersersorneqarnissamillu pisariaqartitsisoq. Najugaqatigiiffik inunnut annertunngitsumik tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisunut, ulluinnarni nammineq ingerlasinnaanerusunut neqeroorutaavoq Sullissineq inooqataanikkut tapersersorneqarnermut, aaqqissugaanermut tapersersorneqarnermut ulluinnarnilu ilitsersuinermut matussusiisuuvoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	§ 38 naapertorlugu ataasiakkaanik tigussaasunik naliliinerup kingorna kommunalbestyrelsi aalajangiissaaq. • Piginnaasanik nalilersuineq atorlugu innersuussinermi ataatsimiititaliaq imaluunniit oqartussat suliakkerneqarsimasut suliamut tunngassuteqartumik naliliissapput. • Suleqatigisanut attuumassuteqartunit pisariaqartitsisoqartillugu oqaaseqaatinik (nakorsaq, tarnip pissusiinik ilisimasalik, suliffissarsiuussisarfik il.il.) piniartoqassaaq.
4. Kikkut ikiorserneqarsinnaappat?	Inuit 18-it sinnerlugit ukiullit piginnaasakitsut: • nammineq najugaqarsinnaanngitsut,

	• perorsaanikkut, inooqataanikkut aammalu ulluinnarni tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisut, • taamaattorli ulloq unnuarlu tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsinngitsut, • tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineq najugaqatigiiffimmit matussuserneqarsinnaappat • Innuttaasut suli katsorsarneqanngitsumillu aanngajaarniutinik atornerluisut najugaqatigiiffimmut innersuunneqarsinnaanngillat. Taamaattoqarneranik maluginnittoqarnerani suliaq naliliiffigeqqinneqassaaq. Innuttaasup ulluinnarni inooriaasianik sunniuteqartunik piginnaasakinnernik uppernarsaatitaqassaaq. Innuttaasoq unnukkut, unnuakkut ullaakkullu kisimiissinnaassaaq.
5. Ikiorsiinermi suna siunertaava?	Innuttaasup inuunerata pitsaassusaanik, nammineersinnaassusaanik aammalu inooqataanikkut piginnaasaanik nukittorsaanissaq aammalu ulluunerani tapersersuinisaaq ilitsersuinissarlu ikiorsiinerup siunertaraa. Ulluinnarni aaqqissugaanermik pilersitsinissaq aammalu innuttaasup inuttut ineriartornissaata, inooqataanikkut atassuteqarnissaata aammalu sammisaqartitsinerni isumaqarluartuni peqataasarnissaata tapersersornissaa siunertaavortaaq." Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu piginnaasanik inerisaanissaq siunertaasinnaavoq, taamaalilluni innuttaasoq namminersornerusumik sinaakkuteqarluni najugaqarsinnaalissalluni.
6. Ikiorsiineq qanoq annertutigiva?	Najugaqatigiiffik ulluinnarni perorsaanikkut suliaqarnermullu tapersersuinissamik neqerooruteqarpoq. Innuttaasoq nammineq ineeraqassaaq ataatsimoortarfinniissinnaallunilu. • Tapersersorneqarneq: nalinginnaasumik nal 11-19 akornanni (sumiiffimmut naleqqussarneqarsinnaavoq).

	• ADL-suliassanut tapersersuineq ilaavoq (nerisassiorneq, errorsineq, eqqiaaneq aaqqissugaanerlu). • Sulisut unnuami unnukkullu sulineq ajorput.
7. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqarsinnaappat?	Sammisaqartitsinissamut ataasiakkaat pisariaqartitaanut apeqqutaapput, soorlu: • ulluinnarni aaqqissugaanissamut tapersersorneqarneq, • nerisassiorneq illulerineq, • inooqataanikkut najortigiinneq sammisassaqarnerlu • atuarnermut, sunngiffimmut suliaqarnermilu tapersersuineq, • namminiilernissamut tapersersuineq. • killilikkamik ingiallorneqarneq (ataasiakkaaraluni isumaqatigiissutigineqassaaq), • oqartussanut, nakorsamut, Majoriamut il.il. attaveqarnermi tapersersuineq. • aningaasaqarnikkut tamat isiginnissinnaanermut tapersersorneqarneq (allaffissornerunngitsoq).
8. Ikiorsiinermi suliassat suut ilanngunneqanngillat?	• Tapersersuisarnerup avataatigut tapersersuisoqarneq ajorpoq. • Innuttaasut aningaasaqarnerat sulisunit isumagineqarneq ajorpoq. • Neqeroorummi katsorsaaneq, atornerluinermut suliniutinut alapernaarsuinernulluunniit imaluunniit aanngajaarniutinik atornerluinermik isumaginninnermik ikiorsiisoqarneq ajorpoq.
9. Kina ikiorsiisuua?	Kommunimi innarluutilinnut ataani najugaqatigiiffik ikiorsiisuuvoq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Sulisut isumaginninnikkut ilinniarsimasuusinnaapput imaluunniit ilitsersorneqarsimallutik ilinniarsimasuunngitsut.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.

12. Ikiorsiineq qanoq malinnaaffigineqartarpa?	Ukiumoortumik killiffimmik iliuusissatullu pilersaarut suliarineqartarput. • Minnerpaamik ukiumut ataasiarluni imaluunniit pisariaqartitsinikkut akulikinnerusumik malitseqartitsisoqassaaq • Innuttaasoq aammalu/imaluunniit angajoqqaatut akisussaatinneqartut suleqatigalugit iliuusissatut pilersaarut suliarineqassaaq. • Pisariaqartitsinerup allanngornerani neqeroorut naliliiffigeqqinneqassaaq.
13. Ikiorsiineq qanoq akeqarpa?	Kommunimi akigitit atuuttut aallaavigalugit innuttaasoq ineqarnermut nerisanullu akiliisarpoq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Kommunip aalajangiinera naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq aalajangiinerup tiguneraniit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: **Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik** Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.10 Ingiallorteqarneq pillugu suliat allaaserineqarnera

Imarisai	**Ingiallorteqarneq**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersumi § 45.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inunni innarluutilinni pisariaqartitsinermik tapersersuineq matussusiivoq: • killilimmik aalasinnaassuseqarneq imaluunniit piginnaasakinneq,

	• pisiniarnermut, inooqataanikkut kulturikkullu sammisaqartitsinernut, pisuttuarnermut, sunngiffimmi sammisaqartitsinernut imaluunniit inuiaqatigiinni peqataanissamut ingiallorteqarnermik pisariaqartitsineq, • feriarnermi imaluunniit angalanermi tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisoqarneranik naliliiffigineqartumi ingiallorteqarnissamik pisariaqartitsineq. Sammisaqartitsinikkut innuttaasut nammineersinnaanissaat, peqataasinnaanissaat aammalu inuuniarnermut pitsaassusaannik nukittorsaanissamik siunertaqarpoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Innnarluutilinnik tapersersuinissamut inatsimmi § 38 naapertorlugu kommunalbestyrelsi. Innersuussisinnaanermut piginnaatitaaffik innersuussinermut ataatsimiititaliamut imaluunniit oqartussani sullissisumut suliakkiunneqarsinnaavoq. Aalajangiineq ataasiakkaatigut tigussaasumillu naliliinermik aallaaveqartarpoq.
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inuit 18-it sinnerlugit ukiullit timikkut tarnikkulluunniit ataavartumik piginnaanikkillisimasut: • angerlarsimaffiup avataani sammisaqartitsinernut ingiallorteqarnissamik pisariaqartitsineq, • tapersersorteqarani sammisaqartitsinermut peqataasinnaannginneq, • nammineersinnaanerup, nalinginnaasuutitsinissamut aammalu inuiaqatigiinni peqataasinnaanerup attatiinnarnissaanut tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineq.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inuit innarluutillit ulluinnarni inuunermut, kulturikkut sunngiffimmilu sammisaqartitsinernut peqataasinnaanissaat aammalu nalinginaasuutitsinissamut, namminiilernissamut inuiaqatigiinnilu peqataasinnaanissamut tapersersuinikkut qulakkeerneqassaaq. Innuttaasut inuunikkut

	pitsaassusaanik qaffassaaneq aammalu nammineq aalajangiisinnaanermut periarfissanik nukittorsaaneq kiisalu mattusimannginnissap aammalu inooqataanikkut navianartumiilernissap pinaveersaartinnissaa.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Akunnernik 15-it tikillugit ingiallorteqarnissaq neqeroorutigineqarsinnaavoq. Immikkut qinnuteqareernermi aalajangiiffigineqareernermilu, pisariaqartitsineq uppernarsarneqarneratigut feriarnermi immikkut ingiallortimik tunniussisoqarsinnaavoq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Tigusisartup sammisaqartitsinerit nammineq aalajangissavai, ass.: • pisiniarneq, café-liarneq, biograf-iliarneq, ilaquttanut pulaarneq, sunngiffimmi sammisaqartitsineq, pisuttuarneq, ataatsimiinnerni peqataaneq, • sammisaqartitsiviit inooqataanikkut inuunermik aammalu inuiaqatigiinni peqataanermut nukittorsaasut. • ingerlanneqarnissamut imaluunniit tamanut aaqqissuussanut ingiallorteqarneq • aningaasaliisoqarsimatillugu feriarnermi sammisaqartitsinernut ingiallorteqarneq
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Kommunip neqeroorutaanit allanit innuttaasup pisariaqartitaat matussuserneqareerlutik sammisaqartitsinernut ingiallorteqartitsisoqarneq ajorpoq, matumani ulluunerani ornittakkamut, ornittakkanut imaluunniit allanut sulisoqarfiusunut. • aningaasaliissuteqarfiusutigut assigiinngissutigut pisariaqartitamik matussusiiffiusoqarneratigut, marloqiusamik matussusiinermik pilersitsiviusumut ingiallorteqartitsineq ajorpoq. • Isumaginninnikkut perorsaanermik tapersersuinermik, inuttut paaqqutarinninnermik, nakorsaatinik isumaginninnermik, angerlarsimaffimmi suliassanut imaluunniit suliassanut alapernaasernermik imaluunniit

	katsorsaanermik taaneqarsinnaasunut ingiallorteqarnermut ilaanngillat. • Neqeroorutitigut pioreersukkut innuttaasup pisariaqartitaanik naammaginartumik matussusiisoqarsinnaannginneranik tigussaasumik naliliisoqarpat, ingiallorteqartitsineq imminnut aningaasaliissutigineqarsinnaavoq.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Ingiallorti kommunimit akuersissutigineqarlunilu atorfinitsinneqartarpoq. Kommunimit akuerineqartussanngorlugu tigusisussaq ingiallortissamik siunnersuuteqarsinnaavoq. Meeqqanik pinerluuteqarsimannginnermut aammalu pineqaatissinneqannginnermut uppernarsaatinik kommuni piumasaqaateqarsinnaavoq. Suliassamut ingiallortaasussaq kommunimit ilinniartinneqarsinnaavoq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Tigusisussap pisariaqartitaanut ingiallorti isumaginnissinnaassaaq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik, innuttaasorli ingiallortissatut siunnersuuteqarsinnaavoq. Kommunimik isumaqatigiissuteqarnikkut aamma innuttaasoq ingiallortimik taarsiisinnaavoq.
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	• Minnerpaamik ukiumut imaluunniit pisariaqartitsinikkut malitseqartitsisoqartarpoq • Tapersersuineq siunertamik naammassinninnersoq aammalu pisariaqartitsineq allanngorsimanersoq naliliisoqartarpoq. • Piginnaasat allanngorneratigut innuttaasoq naliliisoqaqqinnissaanik qinnuiginnissinnaavoq.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Tigusisumut taperserorneqarneq akeqanngilaq, innuttaasulli sammisaqartitsinermut aningaasartuutit nammineq akilissavai. Malittarisassat atuuttut naapertorlugit ingiallortip aningaasartuutai kommunimit akilerneqartarput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Kommunip aalajangiinera naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq.

	Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq aalajangiinerup tiguneraniit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: **Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik** Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.11 Nammineq angerlarsimaffimmi isumassuinerup isumaginissaanut tapersiisarneq pillugu suliat allaaserineri

Imarisai	**Nammineq angerlarsimaffigisami isumassuinermik ikiorsiineq**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	• Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 12. juni 2019-imeersumi § 40. • Ikiorsiinissamut Namminersorlutik Oqartussat minnerpaaffissamut annerpaaffissamullu ukiumut aalajangiisarpoq
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Inummut aningaasaqarnikkut ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisumut tapersersuineq matussusiisarpoq: • inummik innarluutilimmik ulluinnarni isumassuinermik isumaginnittoq, • inuttut ikiuisoq isumassuisorlu, • angerlarsimaffimmi akissarsiutigalugu ikiuisartumik taarsiisutut imaluunniit tapertaasutut. Innuttaasoq innarluutilik sapinngisamik sivisunerpaamik nammineq angerlarsimaffimmiiginnarnissaanut isumaginninnerup ataavartuunissaanik patajaatsuunissaanillu tapersersuinikkut qulakkeerinnissaaq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Kommunalbestyrelsi imaluunniit innersuussisussatut suliakkerneqartoq.

4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Inuk tulliuttunik isumagisaqartoq taperserneqarsinnaavoq: • inummik annertuumik ataavartumillu piginnaanikillisimasumik ulluinnarni isumaginnittoq, • inuk innarluutilik najugaqartigippagu, • isumassuinissamut kommunimit akuerisaappat atorfeqartinneqarlunilu. innuttaasup pisariaqartitaasa naliliiffigineqarneratigut akunnerit kommunalbestyrelsimit imaluunniit innersuussisussatut suliakkerneqartup aalajangersassavai
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Siunertaavoq: • Inuit innarluutillit namminneq angerlarsimaannarnissaat aammalu inuttut paaqqutarineqarnissamut isumassorneqarnissamullu pisariaqartumik ikiorserneqarnissaat qulakkiissallugu. • Inummut isumassuisumut aningaasaqarnikkut ikiorsiinissaq. • Angerlarsimaffimmi patajaassutsip, toqqissisimanarnerup aammalu inuuniarnermut pitsaassutsip siuarsarnissaa. • Ulloq unnuarlu paaqqinnittarimmut inissiinissamik pisariaqartitsilernissap pinaveersaartinnissaa
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	• Pisariaqartitsinerup tigussaasumik ataasiakkaatullu nalilersuineq tunngavigalugu sapaatip akunneranut akkunnerit kommunalbestyrelsimit aalajangersarneqartarput. • Sapaatip akunneranut annerpaamik akunnernik 40-nik aningaasaliissuteqartarpoq. • Isumassuisuusup siusinnerusukkut isertitarisimasai tamarmiusut tunngavigalugit akissarsiassat naatsorsorneqartarput. Akunnerit ikinnerutillugit akissarsiat naapertuuttumik appartinneqartarput. • Siusinnerusukkut akissarsiarisimasanut uppernarsaateqanngippat, ilinniagaqarsimanngitsunut SIK-p minnerpaamik akunnermusiarititaasut atorneqartarput. • Tapersersuinermut minnerpaaffissatut annerpaaffissatullu killiliussat Naalakkersuisunit ukiumut

	aalajangersarneqartarput. • Innuttaasup pisariaqartitsinerata allannguuteqarneratigut aningaasaliissutit akunnerillu ataavartumik nalilersoqqinneqartarput Aaqqiissummi akunnerit qaffasinnerpaaffigitinneqartunit innuttaasoq pisariaqartitsippat, tapertatut suliniuteqarnikkut, matumani angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinikkut, tapersersorteqartitsinikkut imaluunniit angerlarsimaffimmi pisariaqartitat illersorsinnaasumik matussuserneqarsinnaajunnaarpata ulloq unnuarlu tapersersuinertalimmut najugaqatigiiffimmut neqerrooruteqarnikkut pisariaqartitsinerup naammassineqarluarnerusinnaassanersoq ataatsimut nalilersueqqittoqassaaq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Isumassuisup uku isumagisinnaavai: • inuttut ikiorneqarneq (uffarneq, atisalersorneq, eqqiluisaarneq), • nerinermi nerisassiornermilu tapersersuineq, • angerlarsimaffimmi eqqaanilu ingialluineq, • angerlarsimaffimmi suliassat isumassuisup suliassaanut toqqaannartumik atassuteqarpata, • ulluinnarni pisartuni aaqqissugaaneq tapersersuinerlu, • sullissisoq peqatigalugu iliuusissatut pilersaarut suliarineqartoq malillugu sammisaqartitsinerit ingerlanneqassapput.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	• Angerlarsimaffimmi napparsimasunik passussineq, nakorsaatinik isumaginninneq aammalu peqqinnissamut ilinniakkatigut suliassat • Suliassat ilinniarsimasunit piginnaasaqartunit suliarineqartussat. • Perorsaanikkut tapersersorneqarneq • Alapernaarsuineq katsorsaanerluunniit. Utoqqaat angerlarsimaffianut nuunnermi imaluunniit feriarnermi tapersersorti akissarsiaqartinneqanngitsoq eqqumaffigineqassaaq.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Akissarsiaqarluni isumassuisussaq Atugarissaanermut immikkoortortamit atorfinitsinneqassaaq. Isumassuineq

	illersorneqarsinnaasumik isunagineqarnersoq kommunimit nakkutigineqassaaq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	• Pisortatigoortumik ilinniarsimanissaq piumasaqaataanngilaq. • Isumassuisoq suliassamik naammassinnissinnaassaaq kommunimillu suleqatiginnissinnaalluni. • Innuttaasumut iliuusissatut pilersaarut suliarineqartoq isumassuisumit paasineqarsinnaallunilu malinneqarsinnaassaaq. • Innuttaasup pisariaqartitaata allanngorneratigut isumassuisoq kommunimut paasissutissiisussaatitaavoq • Suliassamut pisariaqartumik siunnersuinermik ilitsersuinermillu kommuni neqerooruteqarsinnaavoq. • Isumassuisoq illoqutigiinnut ilaanngippat pineqaatissinneqarsimannginnermut uppernarsaat piniarneqassaaq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Nalinginnaasumik qinigassaqanngilaq. Tapersersortitut ikiorti kommunimit atorfinitsinneqassaaq. Isumassuineq illersorsinnaasumik isumagineqanngippat, atorfinitsinneqarneq kommunimit atorunnaarsinneqarsinnaavoq aammalu innuttaasup pisariaqartitai nalilliiffigeqqinneqarlutik, ulloq unnuarlu paaqqinnittarimmut nuussinnaanissaq ilanngullugu.
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	• Minnerpaamik ukiumut ataasiartumik kommuni malitseqartitsisarpoq. • Malitseqartitsinermi isumassuisup innuttaasullu inissisimanerat kiisalu pisariaqartitsineq naapertorlugu akunnernut akigititat naapertuunnersut nalilliiffigineqassapput. • Piginnaasatigut allanngortoqarnerani imaluunniit angerlarsimaffimmi ajornartorsiuteqartoqarnerani immikkut malitseqartitsisoqarsinnaavoq. • Innuttaasup isumassuisullu akornanni suleqatigiinneq pillugu killiffimmut allaaserinnittoqassaaq.
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Tigusisumut tapersersuineq akeqanngilaq. Malittarisassat atuuttut naapertorlugit isumassuisoq akissarsiaqartinneqassaaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Kommunip aalajangiinera naammagittaalliuutigineqarsinnaavoq.

	Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq aalajangiinerup tiguneraniit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: **Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik** Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

3.12 Isarussanut taperserneqarneq pillugu suliamut allaaserinninneq

Imarisai	**Isarussat**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Inunnut innarluutilinnut tapersersuinermut inatsisartut inatsisaat kiisalu isumaginninnermut tunniuttakkanut ikiorsiiniutinullu inatsit attuumassuteqartoq naapertorlugit tapersersuineq tunniunneqartarpoq. Suliamut allaaserinninneq una aqqutigalugu sullissinissap qaffasissusissaa kommunalbestyrelsimit aalajangersarneqartarpoq.
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	Innuttaasunut isigiarsunnerinik uppernarsaatilinnut isarussanut tapiissut ikiorsiissutitut pisariaqartoq.
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Sullissisut 5.000 koruuni ataallugu aalajangiisinnaatitaasut
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Innuttaasut isigiarsunnerinik uppernarsaatillit tapiiffigineqarsinnaapput • Isigisaa (visus) 0,8 ataappagu • Isarussat sakkortussusaat ±1,0 dioptri sinnerpagu • Innuttaasoq isigiarsunnermigut piginnaasatigut ajornartorsiuteqarneranik uppernarsaatilik Inuit ataasiakkaat tigussaasumik nalilersuiffigineqarnerat tunngavigalugu aalajangiisoqassaaq.

5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Innuttaasut isigiarsunnerinik uppernarsaateqartut, piginnaasatik, isumannaannitik aammalu inuunermi pitsaassusaannik attatiinnartitsisinnaaqqullugit, isarussanik ikiuutitut pissarsinissaat qulakkiissallugu.
6. 6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Aallaavittut isarussat sinissaanut tapiissuteqartoqarneq ajorpoq. Isarussat sinissaat nammineq atuinertut isigineqarput. • Isit misissorneqarneri • Isarussat pisariaqartinneqartut (isitai) • Pisariaqartitsinerup uppernarsarneqarneratigut isarussat immikkuullarissut Aallaaviatigut sinissanut tapiissuteqartoqarneq ajorpoq: Pisariaqartitsinerup uppernarsarneqarneratigut sinissanut nalinginnaasunut immikkut tapiissuteqartoqarsinnaa ass. isarussanut sakkortuunut, sapigaqarnikkut imaluunniit timikkut immikkut pissutsitigut. Sinissanut akisuunut, ilusilersukkanut imaluunniit immikkut atortussianik sanaanut (ass. titanium imaluunniit carbon) tapiiffigineqarneq ajorput. Aallaviatigut 2.700 kr. tungaanut tapiisoqarsinnaavoq. Immikkut uppernarsarsinnaasumik pisariaqartitsinermi 2.700kr sinnerlugu tapiisoqarsinnaavoq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Isit misissorneqarneranut uppernarsaat, isaruaarniamit aki missiliutaasoq aammalu peqqinnissaqarfimmit uppernarsaataasinnaasoq sullissisumit naliliiffigineqassapput. Aningaasaliissuteqarnikkut aammalu aningaasartuutit uppernarsarneqarneratigut (akiligassiissut imaluunniit pisinermut uppernarsaat) tapiissutit tunniunneqartarput.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Aallaavittut isarussat sinissaanut tapiissuteqartoqarneq ajorpoq. Isarussat sinissaat nammineq atuinertut isigineqarput.
9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Sullissisoq.

10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Isaruaarniaq akuerisaasoq, aningaasaliineq kommunimi sullissisumit ingerlanneqartarpoq
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	Aallaavittut ukiut pingasukkaarlugit-sisamakkaarlugit isarussanut nutaanut aningaasaliisoqartarpoq. • Isigisatigut annertuumik allanngortoqarnerani • Nalinginnaasumik isarussat aserorneratigut • Piginnaasatigut allanngortoqarnerani
13. 13. Tapersersorneqarneq qanoq akeqarpa?	Innuttaasup isigiarsunneranut uppernarsaat pisariaqartitai nalilersuilluareernikkut tapiissutissat tunniunneqartarput. Aningaasaliissuteqarnikkut aammalu aningaasartuutit uppernarsarneqarneratigut (akiligassiissut/pisinermut uppernarsaat) tapiissutit tunniunneqartarput.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangiineq naammagittaalliutigineqarsinnaavoq. Naammagittaalliornissamut piffissaliussaq tassaavoq kommunip aalajangiineranit sapaatit akunneri arfinillit. Naammagittaalliuut uunga nassiunneqassaaq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

4. Ikiorsiisarnermut immikkoortortaqarfik

Siusinaartumik pensionisiat, isumaginninnikkut inissarsiorneq, atornerluinermut katsorsartinneq il.il. pillugit pisortanit ikiorsiissutit pillugit innuttaasunit saaffiginnissutit assigiinngitsut ikiorsiisarnermut immikkoortortaqarfimmit isumagineqartarput

Suliat allaaserineqarnerani pisortanik ikiorsiisarneq pillugu inatsisikkut tunniunneqartartut kommunimit tapersiinermut aaqqiissutit innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaasut matussuserneqarput.

4.1 Pisortanit ikiorsiissutit pillugit suliat allaaserineri

Imarisai	**Pisortanit ikiorsiissutit**
1. 1. Tapersersuinermi inatsisitigut tunngavissaq sunaava?	Pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisartut inatsisaat nr. 6, 20. juni 2022-meersoq. Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut inatsisaat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 41, 6. maj 2025-meersoq Inissiat attartortittakkat pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 2, 12. maj 2005-imeersoq
2. 2. Tapersersuinermi pisariaqartitaq suna matussuserneqarpa?	(Suliffeqanngitsut) Pisortanit ikiorsiissutit - Siusinaartumik pensionisinissamut qinnuteqaatit - Isumaginninnermut inissarsiornermut qinnuteqaat - Familie kiffartuussivimmut/inerisaavimmut innersuussineq (Ilaqutariittut) - Pissassarfimmut innersuussineq. - Allorfimmut innersuussineq
3. Kina innersuussisinnaatitaava?	Sullissisisoq aammalu Immikkoortortami Aqutsisoq
4. 4. Kina tapersersorneqarsinnaava?	Kinaluuniit Kalaallit Nunaanniittoq tassanngaannartumik pisariaqavissumik pissaaleqilernermi pisortanit

	ikiorserneqartussaatitaavoq, tamatumani imminut ilaquttaminillu pilersuisinnaanngikkuni.
5. 5. Tapersersuinermi suna siunertaava?	Inunnut Kalaallit Nunaanniittunut allatut iliornikkut imminnut pilersorsinnaanngitsunut tamanut aningaasaqarnikkut isumannaallisaaviginninnissaq.
6. Tapersersuineq qanoq annertutigiva?	Qinnuteqartup saaffiginnissutaani patsisaasoq aallaavigalugu sullinneqartarneq. Pisortanit ikiorsiissutinik qinnuteqartoq aningaasaqarnikkut ajornartorsiulernermini aammalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu immimut ilaquttaminillu pilersuisinnaanissaanut siunnersorneqarnissaminik pisariaqartitsisinnaavoq. Taamatuttaaq pisortanit ikiorsiissutisisartut iliuusissatut pilersaarusiuunneqarnissamut pisinnaatitaapput. Iliuusissatut pilersaarusiaq makkuninnga imaqassaaq: 1. Atornerluinermut katsorsaaneq 2. Inuttut inerikkiartorneq 3. Piginnaanngorsaaqqinneq 4. Ilinniagaqarneq 5. Suliassaqartitsineq 6. Suliffimmik attassisinnaaneq 7. Piginnaanngorsaaqqinneq 8. Piginnaanngorsaqqinneq Siusinaartumik pensionisiaqalernissamik qinnuteqarnermi qinnuteqaateqartup sulisinnaassusaa tamakkiisumik sulisinnaassusiata procentia nalilerneqartarpoq, taannalu aallaavigalugu pensionisiassat inissinneqartarlutik. Sulisinnaassuseq inuup pineqartup immikkut suliniuteqarfigineqarneratigut ineriartortinneqarsinnaanera qulaajaasoqarneratigut nalilerneqarsimappat piginnaanngorsaanermik ingerlatsinissaq innersuussutigineqassaaq.
7. 7. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqarsinnaappat?	Siunnersuineq, ataasiartumik ikiorsiineq, iliuusissatut pilersaarutit, innersuussineq.
8. 8. Suliat suut tapersersuinermut ilaatinneqanngillat?	Inatsisit qulaani taaneqartut siunertaat aallaavigalugit namminersorlutik suliffeqarfiutillit sullinneqarneq ajorput.

9. 9. Kina tapersersuinermik tunniussisuua?	Sullissisorli sullissisuassaa, Immikkoortortaqarfinni aqutsisoq aamma sullissisinnaavoq.
10. Sullissisup piginnaasaanut piumasaqaatit?	Inatsisit ilisimaarinissaat, imaluuniit nalornissuteqaraanni inatsisit takunissat pingaaruteqarpoq.
11. Sullissisut eqqarsaatigalugit arlaannik qinigassaqartoqarpa?	Naamik.
12. Tapersersuineq qanoq malittarineqartarpa?	Qaammatit pingasukkaarlugit iliuusissatut pilersaarut nutarterneqartarpoq, pisortanit ikiorsiissuteqarnissamut piumasaqaatit naammassineqarnersut naliliiffigeqqinneqartarlutik.
13. Sullissineq atuisumut qanoq akeqarpa?	Akeqanngilaq.
14. Naammagittaalliornissamut ilitsersuut	Aalajangermi ulloritinneqartumiit sapaatip akunnerisa arfinillit iluanni qaangiutsinnagit uunnga naammagittaalliuteqartoqarsinnaavoq: Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Postboks 689 3900 Nuuk Oqarasuaat (+299) 32 80 33 E-mail: aua@nanoq.gl www.aua.gl

Kommunalbestyrelsimit akuersissutigineqarpoq ulloq:

Kingullermik naliliiffigineqaqqippoq ulloq: